ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 22 november 2014

Mucha pa Mucha

Nieuwe stichting maakt ziekenhuisopname kinderen draaglijker

Pagina 10 & 11

Inhoud

Voorpagina 1

Inhoud 2

Uitgelicht 3

Gezondheid 4 & 5

OM: togadrager en crime-fighter 6

Eten & drinken 7

Literatuur 8 & 9

Mucha pa mucha 10 & 11

Joods verleden Nevis 12 & 13

Business 14 t/m 18

Beroep onder de loep 19

Foto van de week.

Het is strijk en zet, elke ochtend ontbijt deze pegapega, zeg maar onze huis-,tuin-en-keukengekko, samen met Marijke Olbino. Hij is wel kieskeurig want hij lust alleen maar brood met jam.

Heeft u een mooie foto? Stuur hem dan naar napa@amigoe.com

Colofon

BLADMANAGER Linda van Eekeres
email: napa@amigoe.com
telefoon: 7672000

EINDREDACTEUR Hans Vaders

VORMGEVING Wendela Ataliede, Linda van Eekeres, Sarah Kuiper, Oscar Vanegas

Voorpaginafoto: Ken Wong

Aan deze Ñapa werkten mee:

Marja Berk, Wouter Mol, Marius Bremmer, Milangela Plate, Monique Casimiri, Jan de Ruijter, Erik van Kampen, Marcel Truyens, Brede Kristensen, May Voges, Judice Ledeboer, Miriam de Windt, Suhendra Leon, Ken Wong

Thuis.

Geheimtaal

Monique Casimiri

Nu mijn zoon wat ouder wordt moet ik steeds meer op mijn woorden letten. Niet alleen begrijpt hij de Nederlandse taal steeds beter, hij kent inmiddels ook al heel wat woordjes in het Papiaments. Een paar jaar geleden konden wij nog een gesprek voeren over elk onderwerp, zonder dat ons kind daar weet van had. Toen kwam de periode dat dat in het Nederlands niet meer mogelijk was. Hij begreep heel goed waar het over ging en door de dingen cryptisch te omschrijven raakten vooral wijzelf in de war. En wilde die kleine nog meer uitleg. Doordat mijn man steeds meer Papiamentse woorden kende kon ik zo nu en dan weleens iets duidelijk maken in het Papiaments. Maar helaas, ook dat zit er niet meer in.
Kindlief heeft inmiddels een dusdanige woordenschat opgebouwd dat hij de essentie van ons gesprek kan volgen. Over het algemeen is dit geen probleem. De gesprekken die echt niet voor kinderoren bestemd zijn voeren we nu in de avond of op andere momenten dat we even kindloos zijn.
Wat ik echter nog niet uit heb kunnen schakelen is die primaire behoefte om te schelden in het Papiaments als iets mis gaat. Het floept eruit voordat ik er erg in heb. Meestal moet het vrouwelijk geslachtsorgaan het ontgelden.
In huis gaat het nog wel. Daar gaat blijkbaar niet zoveel mis of ik kan beter gehoor geven aan die impulscontrole om te schelden. Ik weet het te omzeilen of geef er een andere klank of taalverbastering aan. In de auto wordt het een ander verhaal. Ik voer hele gesprekken met mijzelf en mijn medeweggebruikers. Ik vind dat mijn medeweggebruikers te weinig rekening houden met mij en mijn rijstijl en dat zorgt voor irritaties mijnerzijds. Ik uit mijn ongenoegen luid en duidelijk. Wanneer ik dit doe als ik alleen in de auto zit levert dit mij vooral geërgerde blikken op van de tegenpartij of blikken van meelij, waaruit ik concludeer dat ze medelijden met mij hebben, omdat ik in mijn eentje zit te praten.
Aangezien het verkeer geen rekening houdt met het feit of ik alleen rijd of met kind erbij overkomt het mij ook, dat ik deze scheldtornado uit waar hij bij zit. Ik ben me er zeker van bewust dat ik niet het goede voorbeeld geef. Dus als ik me maar heel even kan inhouden dan start ik mijn tirade waarna ik stop. Ik slik mijn woorden in en zeg niets.
Was het maar zo simpel. Op de momenten dat ik denk dat ik correct handel en stop bij 'den...' hoor ik vanaf de achterbank mijn zoon mijn zinnen aanvullen.
Hij vult aan: 'Dat is den k... hé mama'. Hij kent de taal en hij spreekt deze zonder gène uit. Niet bij hem, maar bij mij staat me het schaamrood op de kaken.

Uitgelicht.

Prevent Now

Ennia hield vorige week woensdag in het WTC voor de tweede keer het seminar Prevent Now, over brand- en inbraakpreventie. In de middag waren er openluchtdemonstraties op de parkeerplaats.

Foto's: **Ken Wong**

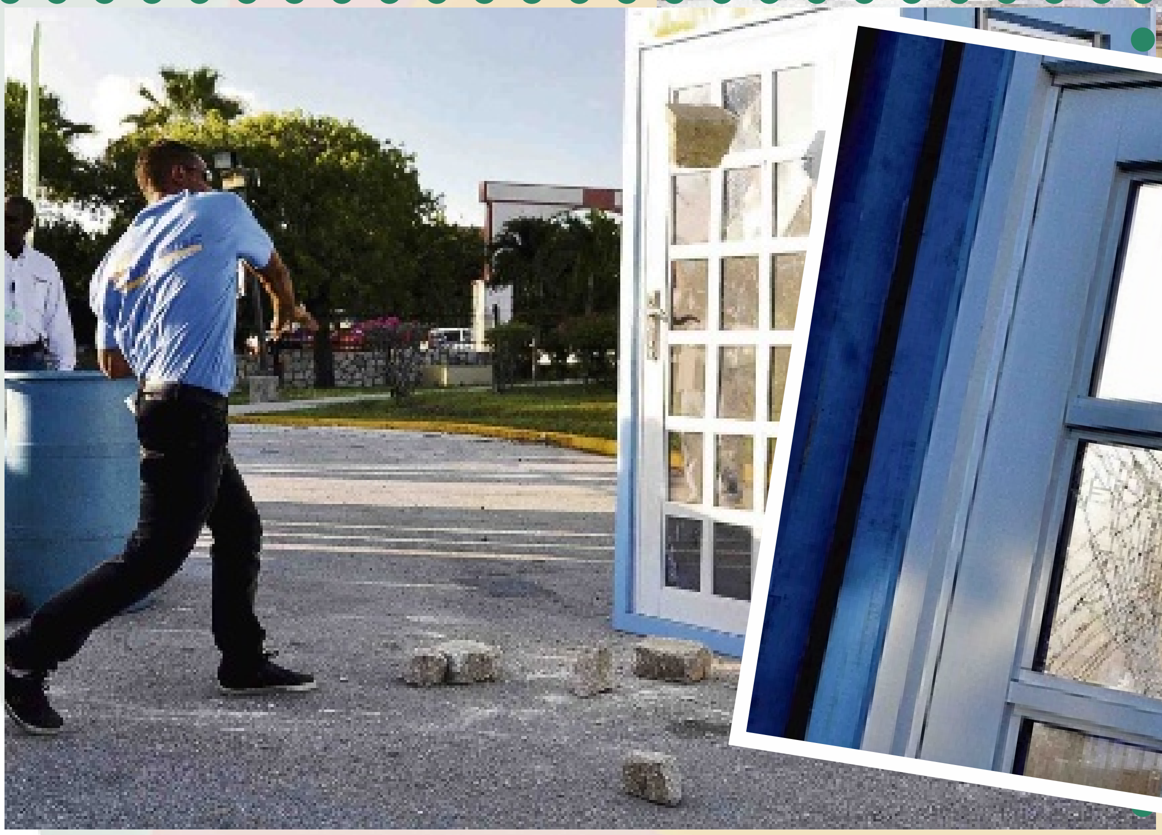

Medisch.

Vragen over... vleesbomen

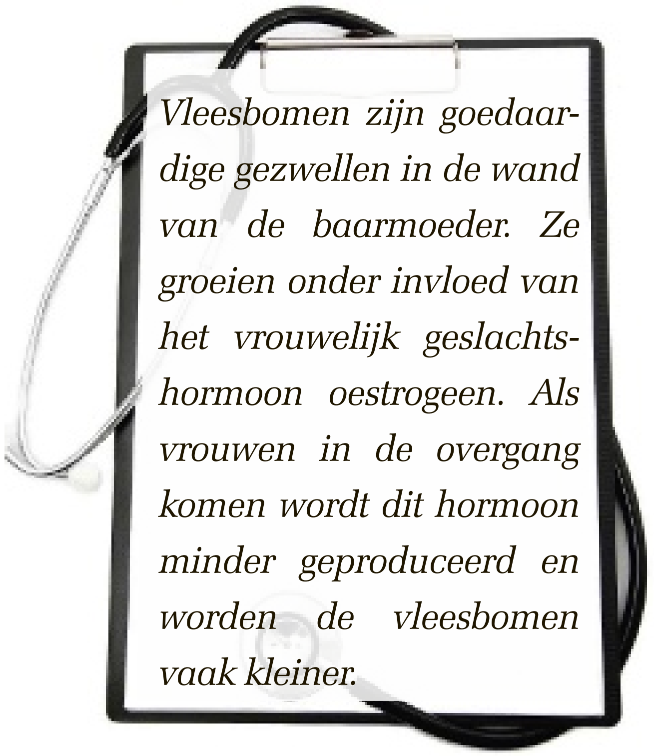

Vleesbomen zijn goedaardige gezwellen in de wand van de baarmoeder. Ze groeien onder invloed van het vrouwelijk geslachtshormoon oestrogeen. Als vrouwen in de overgang komen wordt dit hormoon minder geproduceerd en worden de vleesbomen vaak kleiner.

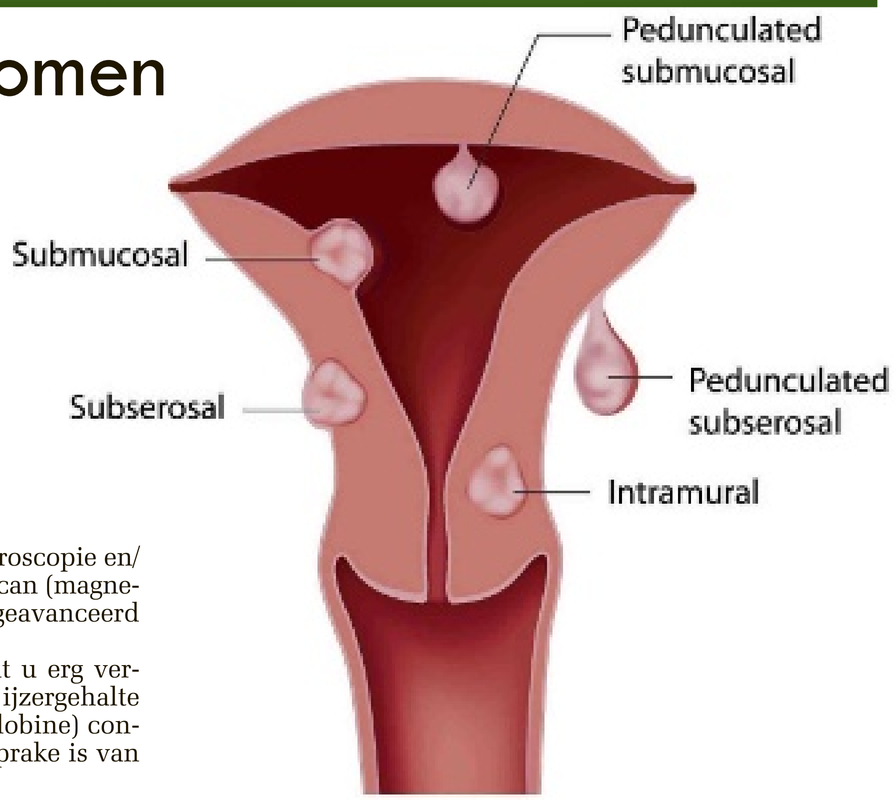

De medische term voor vleesboom is 'myoom'. Een baarmoeder met vleesbomen heet 'uterus myomatosus'. In het Engels worden vleesbomen 'fibroids' genoemd.

Hoe vaak komt het voor?

Vleesbomen van de baarmoeder komen voor bij 20 tot 30 procent van de blanke vrouwen en bij 50 tot 60 procent van de negroïde vrouwen. Zij ontstaan vaker bij vrouwen die (nog) geen kinderen hebben gehad. De schatting is dat ongeveer de helft van de vrouwen voor hun vijftigste levensjaar één of meer vleesbomen heeft. De aanwezigheid levert niet altijd klachten op. Of vrouwen er hinder van ondervinden hangt af van de locatie in de baarmoeder en de grootte van de vleesboom. Soms zijn ze heel klein en veroorzaken ze (bijna) geen problemen. Soms echter kunnen ze enorm groeien en zo groot als een voetbal worden.

Wat zijn de symptomen?

Vleesbomen geven doorgaans geen of weinig klachten en worden vaak bij toeval gevonden. De meeste vleesbomen groeien langzaam en blijven onopgemerkt. De plaats waar het myoom zit heeft meer invloed op de klachten dan de omvang. Zo kunnen vleesbomen in de baarmoederholte, zelfs als ze klein zijn, menstruatieklachten veroorzaken. Klachten die het meest voorkomen zijn overmatig bloedverlies (hypermenorroe) en menstruatiepijn (dysmenorroe). De menstruaties blijven in principe regelmatig. Het ruime bloedverlies, eventueel met stolsels, kan bloedarmoede (anemie) geven waardoor u zich moe of kortademig kunt voelen. Andere, meer zeldzame klachten van vleesbomen zijn een drukkend gevoel in de buik, pijn laag in de rug, klachten met plassen en klachten van pijn en/of bloedverlies bij het vrijen. Heel zelden verschrompelt een myoom door te weinig bloedtoevoer (myoomnecrose) met mogelijk hevige buikpijn als gevolg. Vleesbomen geven meestal geen problemen bij het ontstaan van of tijdens een zwangerschap. De kans dat vleesbomen kwaadaardig worden is zeer klein (1 op 10.000).

Hoe stel je de diagnose?

Bij het vermoeden van vleesbomen vindt het normale gynaecologische onderzoek plaats.
De plaats en grootte van de vleesbomen kunnen worden beoordeeld met behulp van, meestal inwendige, echoscopie. Hiermee kunnen vleesbomen, groter dan een halve centimeter worden gezien. Voor aanvullende beoordeling van vleesbomen bestaat er watercontrastechoscopie, hysteroscopie en/of laparoscopie of een MRI-scan (magnetic resonance imaging, een geavanceerd radiologisch onderzoek).
Verliest u veel bloed of bent u erg vermoeid dan kan de arts het ijzergehalte van het bloed (Hb of hemoglobine) controleren om te kijken of er sprake is van bloedarmoede.

1. Myomen op verschillende plaatsen in en bij de baarmoeder. Aan de buitenzijde van de baarmoeder, subsereus (1), in de wand van de baarmoeder, intramuraal (2), onder het slijmvlies van de baarmoederholte, submukeus of in de baarmoederholte, intracavitair (3).

Wat is de behandeling van vleesbomen?

Als u geen klachten hebt, hoeft er niets aan de vleesbomen gedaan te worden en is verdere controle overbodig. Bestaan er wel klachten dan kiest de gynaecoloog of huisarts samen met u een behandeling. Daarbij wordt rekening gehouden met het aantal, de plaats en de grootte van de vleesbomen, uw leeftijd en de eventuele wens (nog) zwanger te worden.
Er zijn verschillende behandelingen, variërend van medicijnen tot een operatie van de baarmoeder. Welke behandeling het wordt hangt af van het doel: klachten verminderen, groei van de vleesbomen tegengaan of de vleesbomen verwijderen. Het effect van de behandelingen wisselt.

Behandeling met medicijnen

Met medicijnen wordt geprobeerd de hoeveelheid bloedverlies en/of de menstruatiepijn te verminderen. De vleesbomen blijven bestaan, al worden ze soms iets kleiner. Bij veel en/of grote vleesbomen en bij vleesbomen in de baarmoederholte kan het effect van medicijnen tegenvallen. Stopt u met de medicijnen dan komen de klachten meestal terug.

Baarmoederoperatie

Wanneer de vleesbomen worden verwijderd maar de baarmoeder behouden blijft, bestaat de kans dat er na de behandeling opnieuw vleesbomen ontstaan. Soms is het technisch onmogelijk de baarmoeder te behouden, met name als er meerdere vleesbomen zijn.

Er zijn verschillende behandelingen waarbij de baarmoeder behouden kan blijven:

Hysteroscopie

Vleesbomen in de baarmoederholte (intracavitair) of onder het slijmvlies (submukeus) kunnen worden verwijderd door een hysteroscopische operatie (kijkoperatie).

Enucleatie

Als vleesbomen aan de buitenzijde van de baarmoeder (subsereus) of in de wand (intramuraal) zitten, kunnen ze worden uitgepeld: myoomenucleatie. Enucleatie kan bij kleine of gesteelde vleesbomen plaatsvinden door middel van een laparoscopie; meestal echter wordt een buikoperatie (laparotomie) verricht. Bij het uitpellen kan zoveel bloed worden verloren dat een bloedtransfusie noodzakelijk kan zijn. Een enkele keer rest de gynaecoloog in die situatie niets anders meer dan de baarmoeder te verwijderen. Na myoomenucleatie kunnen verklevingen ontstaan die het zwanger worden kunnen bemoeilijken. Als de baarmoederholte
bij de enucleatie geopend is, zal de gynaecoloog bij een bevalling een keizersnede adviseren.

Embolisatie

Hierbij worden door kleine bolletjes enkele bloedvaten naar de vleesbomen afgesloten. Dit gebeurt via een slangetje in de ader van de lies. De vleesbomen krimpen binnen drie tot zes maanden. Klachten van ruim bloedverlies zijn hierna bij acht van de tien vrouwen verdwenen of sterk
verminderd. Omdat de behandeling nog niet lang wordt toegepast, is het effect van embolisatie op langere termijn (nog) niet volledig bekend.

Verwijdering van de baarmoeder

Voor een definitieve oplossing van de klachten kan het soms de beste keuze zijn de baarmoeder te verwijderen. Het bloedverlies verdwijnt hiermee. Het effect op buik- of rugklachten is minder goed te voorspellen. De baarmoeder kan soms via de vagina worden verwijderd maar bij vleesbomen gebeurt dit meestal via de buik. Dit kan door middel van een laparotomie, of eventueel door een laparoscopie. In principe blijven de eierstokken en eileiders behouden.

Dr. W.W. Mol is huisarts te Curaçao

Mens & Psyche.

Autisme bij kinderen

Mensen die lijden aan de ernstigste vormen van autisme zijn niet in staat tot sociaal contact. Sommige anderen met autisme zoeken juist heel actief contact met anderen, maar doen dit op een manier die 'vreemd' overkomt.

Tekst: **Milangela Plate**

Autisme gaat in veel gevallen gepaard met een (lichte) verstandelijke beperking, maar komt ook voor bij mensen met een hoge intelligentie. Sommigen kunnen een behoorlijk zelfstandig leven leiden, anderen hebben hun leven lang veel hulp nodig. Kortom, autisme is een stoornis die vele gezichten kent.
Mensen met autisme gaan op een afwijkende manier om met anderen, om die reden spreken we van een contactstoornis. Het autisme-spectrumstoornis (ASS) is een overkoepelende term, waaronder klassiek autisme valt, maar ook het syndroom van Asperger en PDD-NOS (Pervasive Development Disorder-Not Otherwise Specified). In deze rubriek wordt de aandacht gevestigd op enkele in het algemeen typerende (gedrags)uitingen van ASS.

Eerste signalen bij baby's

De meeste ouders gaan zich rond het 2e of 3e levensjaar van hun kind pas zorgen maken om diens afwijkend gedrag, omdat dan de verschillen met andere kinderen opvallender worden. Na bestudering van videobeelden uit het eerste levensjaar van baby's blijkt echter dat men al veel vroeger signalen van autisme kan bemerken, zoals: het ontbreken van een 'sociale glimlach' die meestal bij 6 weken begint; weinig sociale interactie met ouders, verzorgers en anderen; weinig oogcontact; weinig variatie in gezichtsuitdrukkingen.
Daarnaast kan het opvallen dat autistische baby's zich niet bezighouden met die dingen die baby's normaliter wél graag doen, zoals mama nadoen, in de handjes klappen, samen vrolijk doen en kijken naar andere kinderen. Verder zijn overgevoeligheid voor geluid of aanrakingen en een sterke reactie op veranderingen eveneens vroeg voorkomende signalen van autisme.

Kernproblemen

Bij autisme is er een aantal kernproblemen te onderscheiden. Bij autisme is er sprake van een trage en gefragmenteerde informatieverwerking in de hersenen. Dat wil zeggen dat het voor een autistisch kind langer duurt om dat wat hij ziet, hoort of voelt (als het ware vele losse puzzelstukken) tot een logisch en samenhangend geheel te maken. Vaak lukt hem dit ook niet; hij neemt details in zijn omgeving waar, maar legt geen of verkeerde verbanden. Door het gebrek aan samenhang heeft een kind met autisme moeite om de wereld om zich heen te begrijpen.

Verstoorde communicatie

De spraakontwikkeling kan bij kinderen met autisme langzamer verlopen dan normaal. Soms is het gebrabbel dat zo gewoon is voor een peuter afwezig bij autistische peuters. Een deel van de kinderen met autisme heeft een verstandelijke beperking en leert nooit spreken. Kinderen met autisme en een normaal algemeen ontwikkelingsniveau leren meestal echter goed spreken, maar bij hen hoor je vaak wel een monotone intonatie (robotachtige manier van praten). Ook kan het zijn dat zij steeds dezelfde zinnen gebruiken, zinnen van anderen op precies dezelfde manier napraten (echolalie) of nieuwe betekenisloze woorden bedenken (neologismen). Daarnaast vatten autistische kinderen beeldspraak, woordgrappen, spreekwoorden en uitdrukkingen vaak letterlijk op.
Bij autistische kinderen is er tevens minder gebruik van non-verbaal gedrag, dat wil zeggen minder oogcontact, gezichtsuitdrukking en minder gebruik van lichaamshouding en gebaren. Daarbij komt dat zij de gezichtsuitdrukkingen en lichaamstaal van anderen niet begrijpen.

Verstoorde interactie

Bij autistische kinderen wordt het al vroeg in de ontwikkeling duidelijk dat het hechtingsgedrag en sociaal contact niet of op een gestoorde en bovenal vertraagde manier op gang komt; het kind anticipeert bijvoorbeeld niet met het uitsteken van zijn armpjes als moeder het uit de wieg wil halen. Als autistische kinderen wat ouder zijn, zijn ze niet geneigd enthousiast op de ouders af te rennen als die hen van school komen halen en vertonen zij weinig of geen neigingen hun moeder of vader door het huis te volgen om bij hen in de buurt te blijven.
Op school merkt de meester of juf op dat het kind weinig met andere kinderen speelt. Ook 'doen alsof'-spelletjes zoals vader en moeder spelen, zien we niet terug bij autistische kinderen.

Alhoewel autistische kinderen erg op zichzelf zijn op hun privacy, ontstaat in de puberteit vaak wel een zekere behoefte aan contact. Echter, door de problemen met communicatie, contact maken en zich inleven in anderen, ontstaan er geen of beperkte vriendschappen met leeftijdgenootjes.
Autistische kinderen hebben moeite met verandering en zijn dan ook sterk gehecht aan structuur en vaste routines. Als dingen veranderen of anders verlopen dan ze gewend zijn, kan dat leiden tot angst of woede en driftaanvallen. Dit kan al bij minimale verandering van details in hun omgeving gebeuren; bijvoorbeeld wanneer een stoel ineens op een andere plaats staat.
Bekend bij autisme is ook de geneigdheid tot eenzijdige of zeer beperkte belangstelling voor bepaalde voorwerpen en/of onderwerpen, zoals een fascinatie voor treinen, vliegtuigen, computers of landkaarten. Ook houden kinderen met autisme zich graag steeds bezig met stereotype gedrag ofwel zich herhalende bewegingen, zoals vingerknippen, alsmaar een lichtknopje aan en uit doen of voortdurend met een vinger krassen of tikken op tafel of, autootjes (of andere dingen) op een rij zetten of auto's op de kop zetten en urenlang bezig zijn met het laten ronddraaien van de wielen.
Bij grote opwinding (zowel vreugde, angst, verdriet als frustratie) kan een autistisch kind eveneens stereotype gedrag gaan vertonen; bijvoorbeeld met zijn armen 'fladderen', voortdurend rondjes draaien of minutenlang ritmisch heen en weer wiegen met hoofd of lichaam. Bij sommigen komt ook automutilatie ofwel zelfverwonding voor, zichzelf bijten, hoofd tegen de muur bonken of op een andere manier zichzelf pijnigen.
Aanvankelijk denken ouders soms dat hun kind problemen heeft met zijn gezichtsvermogen of gehoor, omdat kinderen met autisme op een afwijkende manier omgaan met zintuiglijke prikkels. Het ene moment lijken gebeurtenissen in hun omgeving hen namelijk grotendeels te ontgaan: het kind reageert bijvoorbeeld nauwelijks op pijn of reageert niet op zijn eigen naam, een groet of een opmerking van de leerkracht. En het andere moment reageert het juist heel heftig op prikkels uit de omgeving, zoals het (onverwachte) geluid van een stofzuiger of wasmachine, maar ook een plotselinge verandering in lichtinval in de kamer.
Autistische kinderen kunnen extreem angstig reageren op dingen of gebeurtenissen waar andere kinderen totaal niet bang voor zijn. Soms is het moeilijk te achterhalen waar het kind precies bang voor is. Het kan bijvoorbeeld het cijfer 5 zijn of de kleur rood, een plotseling achteruitrijdende vuilniswagen, bepaalde kleding of een lamp. Deze angsten uiten zich vaak in paniekreacties en gaan niet zelden gepaard met driftbuien. De paniek kan even snel verdwijnen als hij is verschenen, maar kan ook wekenlang aanhouden in de vorm van angst, nervositeit en gespannenheid soms in combinatie met motorische onrust (veel bewegen) en slaapproblemen.
Niet zelden blijken autistische kinderen een sterke weerzin te hebben tegen het kauwen van vast voedsel, terwijl zij geen probleem hebben met vloeibaar voedsel. Het kan ook voorkomen dat het kind alleen voedsel van een bepaalde kleur wil eten, teveel eet of drinkt of juist wekenlang minder eetlust heeft. Meestal zijn deze stoornissen tijdelijk van aard.
Het vergt van de omgeving nogal wat aanpassing om goed met een autistisch persoon om te gaan, zeker als iemand de stoornis in een wat ernstiger mate heeft. Structuur, duidelijkheid, veiligheid en voorspelbaarheid zijn de belangrijkste elementen in de omgang met mensen met autisme.

Sterke kanten

Alhoewel autisme lastig kan zijn voor zowel het kind als diens omgeving, zijn er ook dingen waar kinderen met autisme juist heel goed in kunnen zijn, zoals een scherp oog voor detail, eerlijk zijn, goed aan de regels kunnen houden of heel veel weten van één bepaald onderwerp.

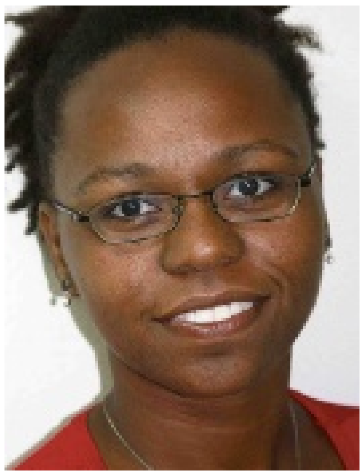

Milangela Plate is gerontoloog/psycholoog. Psychologisch Adviesbureau Take Care B.V. Email: milangela.plate@takecare.cw

OM: togadrager en crime-fighter

Het leven op straat en in huis wordt er niet veiliger op. Iedere dag lezen we in de media over overvallen en diefstallen. Verzekeraar Ennia speelde daar onlangs op in met het organiseren van een seminar en beurs 'Prevent Now' waar diverse sprekers vanuit hun expertise spraken over veiligheid thuis, op het werk en op straat.

Tekst: **Judice Ledeboer**

Minister van Bestuur, Planning en Dienstverlening, Etienne van der Horst hield een openingstoespraak vanuit zijn functie van plaatsvervangend minister van Justitie van Curaçao. Hij uitte zijn zorgen over de stand van zaken op het gebied van veiligheid van de bevolking en noemde een paar grote calamiteiten die plaatsvonden in de laatste jaren: de ontploffing van het Kruithuis, waarbij twee doden vielen, de storm Thomas in 2010, die voor miljoenen guldens schade veroorzaakte op het eiland en bij de bewoners, de vele inbraken en atrako's de laatste jaren.

Hij vroeg zich af waarom er altijd discussie is over waar de overheid is? Hij beaamde dat de overheid in eerste instantie de verantwoordelijkheid heeft, maar dat het de mening van de regering is dat het om een gedeelde verantwoordelijkheid gaat samen met de private sector, het vakbondswezen en iedere burger in de gemeenschap. De burger is echter verantwoordelijk voor zijn eigen veiligheid thuis en op het werk en dat begint bij het gedrag. Er moeten volgens hem goede afspraken gemaakt worden over wie wat doet en welke rol iedere partij speelt. "We moeten elkaar complementeren", aldus de minister.

Een eerste aanzet is de samenwerking tussen de overheid en de private sector waarbij er een 'Toko di Prevenshon' is opgericht ter preventie van sociale onveiligheid. Een Memorandum of Agreement werd op het seminar middels een PPP (Public Private Partnership) door vertegenwoordigers van het Openbaar Ministerie, het Korps Politie Curaçao en de verzekeringsmaatschappij Ennia getekend. In deze preventiewinkel zijn artikelen te koop en diensten verkrijgbaar die helpen om criminaliteit te voorkomen, om burgers zich beter te laten voorbereiden.

Eén van de sprekers op het seminar was hoofdofficier van Justitie Heiko de Jong. Hij legde kort uit wat de rol van het Openbaar Ministerie (afgekort met: OM) is. Het OM moet ervoor zorgen dat strafbare feiten worden opgespoord en degene die een strafbaar feit begaat wordt vervolgd. De organisatie is de leider bij opsporingsonderzoek. Het OM heeft ook de rol als coördinator van criminaliteitsbestrijding, onderzoekt welke trends er op dat gebied zijn en doet aanbevelingen.

'Ta basta awor'

"We houden ons dus bezig met de wereld van de criminaliteitsbestrijding en daarvoor hebben we allerlei actieprogramma's opgezet", aldus De Jong. "We zijn togadrager en crime-fighter." Eén van die actieprogramma's is de actie 'Ta basta awor'. Met deze actie zijn er per juli dit jaar drastische maatregelen getroffen en acties gehouden om de veiligheid van de bevolking te garanderen. "Er zijn gewelddadige gangs en er is een toename van roofovervallen. In 2013 waren er op Curaçao 579 atrako's. Daarvan is slechts 17 procent opgelost. Vroeger werd 30 à 35 procent opgelost. Bij ruim 40 procent van de atrako's zijn vuurwapens getoond en gebruikt", aldus de hoofdofficier.

Een verklaring waarom het aantal roofovervallen dat wordt opgelost zo laag is werd beantwoord door spreker Wynsen Faber, managing director van Faber Organisatievernieuwing BV uit Nederland. Over zijn aandeel tijdens het seminar volgt binnenkort een artikel in de Ñapa. Hij antwoordde: "Ik heb alleen een goedkoop antwoord: te weinig personeel."

> **"Slechts 17 procent atrako's 2013 opgelost"**

De Jong lichtte de actie 'Ta basta awor' toe door kort iets over deze actie te vertellen. De gehele actie 'Ta basta awor' is gericht op suppressie, interventie en preventie. Er zijn teams samengesteld bestaande uit KPC, VKC, Douane, Kustwacht, Koninklijke Marine, Curaçaose Militie en Defensie, zodat er expertise is vanuit iedere hoek. Er is inzet van allerlei middelen zoals helikopters, drones en honden. De politie heeft meer bevoegdheden gekregen en mag preventief iedere burger fouilleren op wapens. "We zullen als burger vergaande maatregelen moeten dulden zonder dat er een verdenking is bij de burger in kwestie." Hij benadrukte ook het begrip en de samenwerking die van de burger gevraagd wordt.

Een andere actie was 'Entrega i desarma Kòrsou' (Lever in en ontwapen Curaçao). Iedereen die een wapen had kon het wapen anoniem inleveren en kreeg daarvoor honderd gulden. Met deze actie zijn er in totaal 406 wapens ingeleverd. De zoektocht naar wapens gaat echter door en mensen krijgen wanneer er nu illegale wapens gevonden worden een flinke boete.

Als vervolg op deze actie is de actie 'Basha bou i desarma Kòrsou' (verklik en ontwapen Curaçao) opgezet. Dit is een anonieme kliklijn waar elke burger die weet of vermoedt dat er ergens wapens zijn dit kan melden. "We kunnen het niet alleen. We hebben de medewerking van de samenleving nodig om de criminaliteit te bestrijden."

"Om de bevolking op te roepen om oplettend te zijn en om samen te werken zijn er folders gemaakt met informatie over de acties. Er worden advertenties in kranten gezet, er zijn videoclips gemaakt en er wordt gebruik gemaakt van zogenoemde rolmodels, bekende mensen die het goede voorbeeld geven. Ook de geestelijke en spirituele leiders zijn betrokken bij de criminaliteitsbestrijding."

Resultaat hoopgevend

De Jong juicht het initiatief van PPP toe, waarbij overheidstaken in samenwerking met de publieke sector uitgevoerd gaan worden. "We moeten de balans tussen overheid en bevolking onderhouden. Door het preventietraject dat er nu is valt er veel te winnen en kan de veiligheid van de burger gegarandeerd worden. Het resultaat na drie maanden is hoopgevend."

Food for thought.

Zoete variant gezonder dan gewone aardappel

Zoete aardappelen kunnen een ware traktatie zijn. Niet alleen smaken ze als een toespijs, maar ze bevatten verrassende voordelen voor uw gezondheid. Soep van zoete aardappelen: verrassend exotisch, verzadigend en weer eens iets anders.

Tekst: **Miriam de Windt**

De zoete aardappelen in dit recept zijn verantwoordelijk voor bijna de totale hoeveelheid vitamine A, B1, B2, C, kalk en vezels. Eén Zoete aardappel, gemiddelde grootte, levert u meer dan drie maal de hoeveelheid vitamine A die u dagelijks nodig heeft.
In dit recept zorgt de kokosmelk voor de hoge hoeveelheden vetten en verzadigde vetten. Er is helaas weinig dat u hieraan kunt doen, aangezien kokosmelk een hoofdingredient is van deze soep. Indien u de kokosmelk vervangt door een ander soort melk met minder vet, krijgt de soep een heel andere smaak en consistentie. Door de kokosmelk is deze soep romig en exotisch.
Als u gedurende de dag weinig of geen dierlijke vetten meer gebruikt, blijft uw inname van verzadigde vetten toch minder dan hetgeen per dag aanbevolen wordt.
Vervang de kippenbouillon door groentenbouillon en u heeft een vegetarisch soepje.
Behalve de voedingsstoffen hierboven genoemd, is zoete aardappel ook een goede bron van vitamine B6, pantotheenzuur (ook een B-vitamine), kalium en mangaan.
Zoete aardappelen zijn van nature een verrassend goede bron van voedingsstoffen. Iedereen die denkt dat de zoete aardappel hetzelfde is als de gewone aardappel, met alleen maar een twist in de smaak, heeft ongelijk. Uit verschillende recente studies is gebleken dat de zoete aardappel het vermogen heeft om de bloedspiegel van verschillende voedingsstoffen te verbeteren. Met name van vitamine A. Dit voordeel is vooral belangrijk voor kinderen. Vitamine A, bekend voor een goed zicht, speelt ook een rol bij weerstandsverhoging en is een krachtige anti-oxydant.
Zoete aardappelen bevatten meer voedingsvezels dan de gewone aardappel. 100 Gram zoete aardappel bevat 13 procent van uw dagelijkse behoefte aan vezels, terwijl de gewone aardappel 9 procent bevat. Hoe meer vezels in uw maaltijd, des te hoger de verzadigingswaarde. U kunt dan een kleinere portie nemen. U hoeft absoluut niet bang te zijn dat, omdat zoete aardappelen zoet zijn, ze minder geschikt zijn in een verantwoord voedingssysteem. De glycemische index is van belang.

Miriam de Windt is diëtiste en natural nutritionist.
T 889-1788
C 520-6932
E mdewindt@scarlet.an.

Glycemische index (GI)

Zoete aardappelen bevatten een lage glycemische index. Dit betekent dat ze voorkomen dat uw bloedsuikerspiegel oploopt. Hierdoor hoeft uw lichaam minder insuline aan te maken. Waarom is het niet teveel insuline aanmaken zo belangrijk voor uw gezondheid?
Insuline is eigenlijk een dikmakend hormoon. Om namelijk de bloedsuiker te reguleren maakt insuline uw lichaamscellen toegankelijk voor glucose. Bij onvoldoende beweging, een zonde die velen moeten opbiechten, wordt de glucose omgezet in lichaamsvet.
Voedingsmiddelen met een lage GI voorkomen overmatige productie van insuline en gaan dus het aanmaken van lichaamsvet tegen. Dus... een extra hulpje bij gewichtsverlies of handhaving van uw normale gewicht. Alle voedingsmiddelen die een lage GI hebben scoren hoog in het ondersteunen van gewichtsverlies.
Meer informatie over GI, glycemische index of 'glycemic index', alsmede welke andere voedingsmiddelen een lage GI hebben, kunt u vrij gemakkelijk zoeken op internet.
De conclusie die u kunt trekken uit de informatie van deze aflevering is dat zoete aardappelen vaker op uw boodschappenlijstje dienen te staan. De verkrijgbaarheid is goed en de prijs ook. Wat let ons?

Voedingswaarde voor 1 portie:

Voedingsstoffen	Hoeveelheid	% DAH
Calorieën/ kJoules	328/ 1374	16%
Natrium	669 mg	33%
Eiwitten	4 g	4%
Kalk	13 mg	2%
Vetten	12 g	19%
IJzer	1,8 mg	12%
Verzadigde vetten	11 g	55%
Vitamine A	5333 mcg	666%
Cholesterol	0	0
Vitamine B1	0,18 mg	18%
Koolhydraten	44 g	18%
Vitamine B2	0,16 mg	12%
Voedingsvezels	7 g	23%
Vitamine C	38 g	54%

De percentages zijn berekend op basis van 2000 calorieën (8400 Kjoules) per dag, voor een gezonde volwassene.

Kook mee met May.

Pittige zoete aardappelsoep

Ingrediënten:
1 eetlepel pinda-olie
1 eetlepel rode kerriepasta
1 middelmatig grote ui, geschild en klein gesneden
1 theelepel verse gember, geraspt
1 teen knoflook, gepeld en fijn gehakt
1/2 theelepel gemalen komijn
1/4 theelepel gemalen kaneel
1 theelepel lichtbruine basterdsuiker
2 pond zoete aardappelen, geschild en in blokjes gesneden
4 cups zelfgemaakte geurige kippenbouillon zonder vet
2 cups ongezoete kokosmelk
1 cup diepvriesdoperwten, ontdooid
gehakte verse cilantro voor garnering

Bereidingswijze:
In een soeppan met dikke bodem, boven een middelmatig laag vuur, de olie, de kerriepasta, de ui, de gember, de komijn, de kaneel en de suiker mengen.
Samen koken tot de ui doorzichtig is. De zoete aardappelen, de bouillon en de kokosmelk toevoegen. Het vuur hoog zetten en de soep aan de kook brengen. Vuur temperen en de soep 10 minuten laten pruttelen tot de zoete aardappelen juist gaar zijn.
De doperwtjes toevoegen en 2 à 3 minuten laten meeprutten.
De soep in kommen serveren gegarneerd met de verse cilantro.
Voor 8 personen.

Eet smakelijk,
May

Svetlana Alexijetvitsj en de Oost-Europese

'Het einde van de rode mens' is deze maand verschenen. Wie wil weten waarom het Sovjetrijk van binnen uit verkruimelde, leze dit boek. Wie wil weten waarom Rusland een man als Putin koos en wat de wereld nog te wachten staat, leze dit boek. Wie wil weten hoe mensen zich in crisissituaties gedragen en er misbruik van maken, leze dit boek.

Sjovet- en DDR-militaria in de uitverkoop, vlakbij de vroegere derde controlepost tussen Oost- en West-Berlijn, Checkpoint Charlie (Duitsland, mei 2014).

Tekst: **Brede Kristensen**

We gaan naar 2010: presidentsverkiezingen in het Wit-Rusland van president Alexander Lukashenko. Zijn volk mag kiezen. Maar 'zijn' mensen houden niet van politiek dwangtoneel. Demonstraties lopen uit de hand. Het wordt schieten en opsluiten. 'Steeds hetzelfde scenario. Het volk is een kudde antilopen. Het bewind een leeuw. De leeuw kiest een slachtoffer uit de kudde en doodt hem. De anderen blijven gras kauwen met een schuinse blik naar de leeuw die het volgende slachtoffer kiest...', realiseert een van 'zijn' mensen zich.

Svetlana Alexijetvitsj is journaliste en schrijfster, van Oekraïnse en Wit-Russische afkomst. Meneer Lukashenko van Wit-Rusland, wel de laatste dictator van Europa genoemd, mag haar niet. In 2000 werd haar kritische pen hem te gortig en moest ze Wit-Rusland verlaten. In 2011 mocht ze terugkeren. Ze doet denken aan de Italiaanse journaliste Oriana Fallaci: scherp, betrokken, neemt geen blad voor de mond en ontlokt mensen uitspraken die uit het diepst van hun ziel lijken te komen. Svetlana Alexijetvitsj koos er bewust voor om mensen zelf aan het woord te laten. "In mijn boeken vertellen mensen hun eigen verhaal over rampzalige gebeurtenissen (de Tweede Wereldoorlog, Chernobyl, oorlog in Afghanistan en nu dus over de ineenstorting van het Sovjet-imperium)... de wereld is tegenwoordig zo divers... alleen op deze manier kom je dichter bij de realiteit waarin we leven... ik doe geen verslag van gebeurtenissen, ik probeer een geschiedenis te schrijven van menselijke gevoelens bij desastreuze gebeurtenissen." Vooral ook over de gewone dingen tijdens die gebeurtenissen, zoals liefde, afgunst, oud worden, idealen koesteren, bedrogen worden. En niet te vergeten: inkopen doen. Geen sinecure in de Sovjettijd.
De jaren na de omwenteling was overal ineens van alles te koop, tweedehands artikelen uit West-Europa: kleren, auto's, koelkasten. Iedereen was ermee in de weer, met het paradijs van tweedehandsspullen. Nu worden zelfs versleten ideeen aan de man gebracht. Zoals het grote imperium, het vijandige westen, de ijzeren hand van de 'tsaar', die je maar het beste kunt vereren want anders hangt 'Siberië' boven je hoofd, oude Sovjet-spullen, Sovjet-gerechten, Sovjet-namen. Een meisje wordt weer 'Ljoeblen' genoemd (ik houd van Lenin). De Russische titel zinspeelt hier op: 'Tweedehands tijden'. De Nederlandse titel dekt dus niet de lading van het boek. De interviews laten zien dat het systeem waarmee zij rood werden gekleurd allerminst verdwenen is. Er wordt driftig gekleurd. Politieke systemen zijn net kleurmachines. Als mensen aan hun kleur zijn gaan hechten en dan een periode meemaken waarin die kleur ineens taboe is, hebben ze het gevoel naakt te zijn. Ze schamen zich dood en lopen ontredderd rond. Het communisme wilde een nieuwe mens creëren, de 'homo sovjeticus'. Tragisch, idealistisch, naïef en klunzig, een 'sovok'. Deze sovok kom je nog veel tegen.
De gewone geschiedenis geeft een beeld van dingen die gebeurd zijn, maar laat emoties buiten beschouwing. Bij Svetlana Alexijetvitsj staan ze centraal. We hebben in kranten en boeken kunnen lezen over het neerslaan van demonstranten, strafkampen, ontvoeringen, intimidaties, terroristische aanslagen, over ontheemding en het uitmoorden van Armeniërs in Azerbeidzjan, maar we kunnen ons als buitenstaanders geen voorstelling maken hoe mensen dit alles ondergingen. In Tbilisi keek ik vaak naar dat grote Sovjet-hotel met 1000 kamers waar 20.000 ontheemden jarenlang met een appeltje en een eitje uitzichtloos werden zoet gehouden. Het zag er vreselijk uit en velen pleegden zelfmoord. Maar ik kon me geen voorstelling maken hoe die mensen dit lot ondergingen, wat er allemaal in hen omging en wat eraan vooraf ging. Nu lees ik het verhaal van de dochter van een hoogopgeleide moeder die door gewetenloze gangsters haar huis werd uitgezet en de koude nachten moest doorbrengen op bankjes in een verloederd stadspark. Wanhopig maakt ze een eind aan haar leven. Het is hartverscheurend zo'n verhaal te lezen.
Het boek had wat mij betreft ook 'ontreddering' als titel mogen hebben. Ruim 500 mensen vertellen over hun leven toen het rijk nog intact was, hoe ze de ineenstorting hebben ervaren, wat er allemaal gebeurde en hoe ze nu tegen de toekomst aankijken. Sommige mensen hebben heimwee naar vroeger, de meesten hebben gemengde gevoelens, vooral ook omdat de toekomst zo onzeker is. Eigenlijk is niemand echt opgelucht dat het Sovjettijdperk voorbij is omdat niemand nog op een glorieuze toekomst van vrijheid en geluk durft hopen. Een ongenuanceerd zwart-wit verhaal is het niet geworden. Alles heeft twee kanten.
In Rusland wordt veel geschreven en gelezen. Literatuur speelt een grote rol. Iemand zegt: "Je deed 20 jaar met 1 mantelpakje, met 2 jassen deelde je een heel bestaan, maar zonder Poesjkin of Gorki kon je niet leven..." Aan schrijvers en dichters geen tekort. Aan hen hebben we het te danken dat we veel weten over het leven in de Sovjettijd, inclusief het leven in de Goelag Archipel. De verboden literatuur van Samizdat (wat clandestien intern werd uitgeven) en Tamizdat (wat van buiten werd binnengesmokkeld) vond hun weg door het hele rijk. Iedereen kende het aangrijpende verhaal van Solzjehnitsyn 'Een dag in het leven van Ivan Denisovitsj' (1958), grotendeels autobiografisch. Maar hoe hoog en majestueus die berg van literatuur ook moge zijn, dit boek over de ontreddering voegt iets toe wat elders niet te vinden is. Het bevat honderden raampjes waardoor je een kort moment in de ziel van een medemens kijkt. Je ziet wat de gebeurtenissen met mensen doen. Het is indrukwekkend, onthullend en magistraal. Na lezing ervan kijk je op een andere wijze tegen de wereld aan.
In de talloze interviews leren we hoe Russen tegen hun ongemakkelijke en wrede wereld aankijken. Iemand merkt op dat de "Russische vrouw nog nooit een normale man heeft gehad. Velen zien de man een beetje als held en een beetje als kind. Ze proberen hem te redden als ze als soldaat terugkeren van een verre oorlog, of uit een van de verre Siberische kampen, of gewoon van een avond met een compromitterende vergadering waarin het politieke systeem zijn tanden liet zien... indien ze terugkomen... want dan heb je nog geluk." Een ander merkt op dat "de Russen zelden over vreugde praten... Wij blijven aangetrokken tot de Donkere Lanen van Boenin." (Boenin schreef deze even prachtige als treurige prozagedichten in 1946). Een van de mannelijke 'helden' ligt na een onbarmhartig leven op sterven. Zijn vrouw is bij hem. 'Bent u niet bang?' vroeg iemand haar. 'Waarvoor zou ik bang zijn?', antwoordt ze. 'Ik kende hem zoals een moeder haar kind kent.' Als hij gestorven is, verdwijnt de spanning uit zijn gezicht. 'Hij zag eruit als een Oosterse prins. Zo was hij dus. Zo was hij dus echt. Zo heb ik hem niet gekend', zegt ze aan het einde van haar verhaal. Dan blijkt dat hij maar één verzoek had: Schrijf op de steen waar ik onder kom te liggen dat ik een gelukkig mens was, dat mensen van me hielden. De grootste kwelling is als er niemand is die van je houdt.' De vrouw die dit verhaal vertelt ziet ineens, in een flits, haar bedroefde oude moeder die 's avonds de tuin inkijkt. Maar met wat voor ogen...'

toestanden

Een vrouw vertelt over haar jaren in een kindertehuis. Haar ouders was ze kwijtgeraakt. Die waren om duistere redenen afgevoerd. Onbeschrijfelijke omstandigheden. Ze merkt op dat ze geen zelfmedelijden heeft. 'Wie zelfmedelijden heeft, heeft de bodem nog niet bereikt en zich nog niet afgekeerd van medemensen.' Dat heeft zij wel gedaan. Dichtgemetseld is ze. Ze lacht om de vertoning die we 'liefde' noemen. En een ander vertelt over de Tsjetsjeense terroristische aanslag in de metro van Moskou. We lazen erover in de kranten. Het persoonlijke verhaal van een slachtoffer is een gans ander verhaal. Nu wordt de lezer zich bewust van de menselijke gevolgen die zo'n daad heeft. Datzelfde geldt voor de moord op Armeniërs die in het vroegere Sovjetrijk vreedzaam in Azerbeidzjan woonden. Overal heersen angst en onzekerheid. Ze gaan hand in hand met waanzinnige zelfverrijking en machtsvertoon.
Naast die tientallen miljoenen die gemangeld werden in het Sovjetsysteem, waren er de tientallen miljoenen die een relatief rustig grauw leventje konden leven, die er het beste van wisten te maken. Sommigen besloten zich totaal te sovjetiseren. Ze wijdden zich aan het vaderland en waren tot alles bereid. Van politieke leiders verwachtten ze hetzelfde. Onbegrijpelijk vonden ze het slappe optreden van de limonade drinkende Gorbatchov. Wie hem enig krediet gaf, nam hem dat na de mislukte coup van 1991 weer af. Laf liet hij zich het bos insturen, met zijn perestroika (herstructurering) en zijn glasnost (openheid). Jeltsin trad naar voren en bedwong op straat de tanks. Hij dronk vodka en gedroeg zich als een held. Maar hij opende de deuren voor tweedehands goederen en ideeën uit het Westen en het Russische huis begon te kraken. 'Vroeger stond ze in de rij voor een deeltje Achmatova, nu was ze dolblij met een koffiemolen.' Zo ging dat. Poëzie werd door koffie vervangen. Dat mag wel het einde van de ziel worden genoemd. Het land werd in chaos gestort. Er was geen enkele structuur om de publieke zaken te regelen. Jeltsin was onmachtig om van de ene op de andere dag democratische structuren tevoorschijn te toveren om het imperium met 200 miljoen mensen effectief te besturen. Het brokkelde dus af. De Chinezen leerden ervan. Halverwege 1989 toen 'het volk' op het plein van de Hemelse Vrede demonstreerde, maakten de leeuwen daar gelijk een bloedig einde aan. Wie niet horen wil moet voelen of verdwijnen. Zo is het daar tot op de dag van vandaag. In Rusland zou het nog een decennium duren voordat Putin 'orde op zaken' wist te stellen. Sommige deelrepublieken van het Sovjet-imperium zetten strompelend koers naar democratie, recht en vrijheid. Andere deelrepublieken, zoals Wit-Rusland, bleven centralistische dictaturen, met leeuwen aan de macht. Het lijkt erop dat Rusland bezig is diezelfde weg terug te gaan.
Deze onheilspellende kroniek van het gevoel eindigt met een gedesillusioneerde vrouw. In haar dorpje, ver van Moskou vandaan, is het koud. Het is er altijd koud. Buiten bloeit een stralende sering. Aan het einde van het interview zegt ze tegen Svetlana: "Wacht ik pluk een boeket voor u..."

25 jaar geleden
In Zweden verwachtte men dat zij dit jaar de Nobelprijs voor Literatuur zou krijgen. Per slot van rekening herdenken we nu dat 25 jaar geleden het Oostblok instortte. Met recht mag ze de chroniqueur van de ineenstorting worden genoemd. De prijs ging echter naar Patrick Modiano. Goede keus, maar dat had ook een jaar later kunnen gebeuren. Waarom niet naar haar? Waren de leden van de Zweedse commissie bang voor de heren Lukashenko en Putin? We weten het niet, maar het moet niet worden uitgesloten.

Svetlana Alexijetvitsj 'Het einde van de rode mens', 473 pag., De Bezige Bij, 2014

Ars Poëtica.

(zonder titel)

'On the building site it's about three degrees
above my body temperature
The river of salt grains in my skin begins to
Abscond
Burn
A column of ants lugs stuff across a hot pan. Rebar. Cement. Sunlight.
Two of them must hold their ground.
Holding their ground implies: my cousin's father, my uncle
His cancer cells should spread more slowly
Our speed in exchange for his slowness.
My speed, too, to speed up the city
Suddenly, scaffolding, one man
Free-
ly
falling
body
gravity plus speed,
9.8 meters per second per second'

Guo, 'Work Diary'

Letra

Yang
De Chinese dichter Yang, die tegenwoordig in Europa woont, heeft een bloemlezing uitgegeven van recente Chinese poëzie. Er waren nota bene 50.000 inzendingen. Hij heeft vooral dichters uitgekozen die schrijven over hun eigen belevenissen in de fabrieken, waar miljoenen werken in mensonterende omstandigheden. Of dichters die ontheemd werden, of achtervolgd door onduidelijke politieke processen. Mensenrechten bestaan niet in China. 'Poëzie legt de diepere lagen van de culturele transformatie bloot, zoals die plaatsvindt in China, en zoals die bezig is uit te monden in een totaal tegenstrijdige realiteit'. Meer dan 200 miljoen Chinezen kunnen als gastarbeiders worden bestempeld. Wat is de betekenis van het begrip 'thuis' voor hen? Of het begrip 'toekomst'? Dat zijn lege begrippen geworden. Maar kunnen mensen zonder?
Yang heeft voor zijn werk veel internationale ondersteuning gekregen, onder meer vanuit Nederland, Zuid-Afrika en Schotland. En er is geld voor publicaties en prijzen ingezameld. Wu Niaoniao, die kortgeleden zijn baan in zo'n 'sweat shop' verloor, ontving een prijs voor zijn poëziecyclus 'Rhapsody'. Volgens de jury wordt in deze cyclus het Chinese fabrieksleven voorgesteld als een 'afschuwelijke en duistere farce'. De dichter probeert iets van het wanhopige leven te maken door zich met zijn fantasie een ongebreidelde vrijheid voor te stellen, die nooit realiteit wordt, maar des te beter laat zien hoe krankzinnig en onzinnig het fabrieksleven is. Wrang is de bijdrage van Xu, die inmiddels een eind aan zijn leven heeft gemaakt. Terwijl zijn gedicht is getiteld: 'ik geloof dat ik het kan doorstaan'. Typerend voor de geur van deze bloemlezing.
De hoofdprijs ging naar Shangguan Nanhua, voor zijn verzameling 'Eight Beats of the Ganzhou Song'. Waarom zijn er dichters? Zo vraagt hij zich in een van zijn gedichten af. De dichter is het oog van de orkaan, uiterlijk stil en rustig, terwijl de storm rondom hem zijn vernietigende werking uitoefent.

Guo
Chinese poëzie komt meer en meer in de belangstelling te staan. De surrealistisch aandoende poëzie van Guo, ook over het dagelijkse leven in het China van vandaag, is inmiddels in het Engels vertaald en gepubliceerd onder de titel 'Work Diary'. In Ars Poëtica een van zijn gedichten.

‘Mucha pa Mucha’

Nieuwe stichting maakt ziekenhuisopname kinderen draaglijker

In het ziekenhuis is al het basismateriaal aanwezig zoals medicijnen, infusen en beademingsapparatuur, maar er zijn tegenwoordig allerlei nieuwe apparaten beschikbaar die de behandeling en het verblijf van de kinderen aangenamer maken. Het gaat niet om speelgoed en dergelijke maar om apparaten die voor de zorg van het zieke kind bedoeld zijn. En daar is geld voor nodig. Er is nu een stichting die speciaal is opgericht om geld in te zamelen voor de kinderafdeling van het Sehos: De stichting Mucha pa Mucha. En morgen, op zondag 23 november, is de kick-off van deze stichting met een groot zwemfestijn waar kinderen zwemmen voor kinderen.

Tekst: **Judice Ledeboer** Foto’s: **Ken Wong**

Kinderen zijn kwetsbaar. Zieke kinderen zijn nog kwetsbaarder. Ieder jaar worden er honderden kinderen, van vroeggeborenen tot jeugdigen opgenomen op de kinderafdeling van het Sehos. Een zeer bevlogen team van artsen, verpleegkundigen en anderen die betrokken zijn bij de zorg van kinderen geeft dag en nacht met hart en ziel de beste zorg die men kan bieden. Voor kinderen die in het ziekenhuis worden opgenomen zijn de opname en alle onderzoeken dikwijls een traumatische gebeurtenis.

Het Sehos kan niet aan alle verzoeken voor nieuwe apparaten voor de kinderafdeling voldoen, aangezien er gekeken wordt naar de prioriteiten die er zijn om de zieke kinderen goed te kunnen behandelen. Onlangs kon de kinderafdeling een paar nieuwe monitoren aanschaffen, maar er is meer nodig om de kinderen met minder pijn waardoor er minder trauma’s ontstaan te kunnen helpen. Kinderarts van het Sehos, Meindert Manshande en kinderarts in opleiding, Joanne Wieringa hebben samen met kinderfysiotherapeut Marina de Miranda, pedagogisch medewerker Titiana Lubbers, pedagogisch medewerker en IC-neoverpleegkundige (verpleegkundige te vroeg geborenen) Migalda Rosalia het initiatief genomen om de stichting Mucha pa Mucha op te richten die het doel heeft om geld in te zamelen om apparaten te kunnen kopen die de behandeling van zieke kinderen minder zwaar maakt.

Kinderarts Manshande is voorzitter van de stichting, en hij spreekt uit naam van de andere bestuursleden, hiervoor genoemd. Hij vindt het een goede zaak dat de kinderafdeling nu een eigen stichting heeft. Het komt geregeld voor dat dankbare ouders of bedrijven een gift willen doen ten behoeve van de afdeling, maar dan verdwijnt dat geld in de grote pot. Nu kunnen mensen gericht doneren en komt het geld ten goede aan de kinderafdeling. “We hebben allerlei materialen en instrumenten nodig om het voor de kinderen draaglijker te maken tijdens hun ziekte en er zijn drie instrumenten die we heel erg graag zouden willen hebben. Door het oprichten van deze stichting kunnen we geld inzamelen. Er zijn al donaties binnen, maar we hebben veel meer geld nodig. En we hopen dat we veel geld ophalen met de fundraising morgen met de kick off van de stichting ‘Mucha pa Mucha’.”

Het idee om een stichting op te richten komt van kinderarts in opleiding Wieringa. Tijdens een nachtdienst was ze bezig om bepaalde bloedwaarden bij een kind te meten, maar iedere keer toen ze bij het laboratorium kwam voor de analyse was het bloed al gestold. Bloed van een kind stolt snel volgens Wieringa. “Het duurde twee uur voordat ik de uitslag had van de bloedwaarden. We hebben het kind vijf keer moeten prikken. Dit heeft veel gevolgen voor het kind. We weten dat een kind dit als traumatisch kan ervaren. Een kind heeft bovendien weinig bloed en als je een paar keer moet prikken heb je kans dat er bloedtransfusies nodig zijn om voldoende bloed in het lichaam te krijgen. Dit zijn veel voorkomende situaties. Er bestaat echter een instrument waarmee we binnen zeer korte tijd de bloedwaarde weten en het kind wordt belast met slechts één heel klein prikje. Dat apparaat hebben we hier in het ziekenhuis niet. En toen dacht ik: we gaan een stichting oprichten om geld in te zamelen voor apparatuur die we niet via de gewone weg kunnen verkrijgen.”

Vlnr. Kinderarts Meindert Manshande, IC-neoverpleegkundige Migalda Rosalia, kinderfysiotherapeut Marina de Miranda, pedagogisch medewerker Titiana Lubbers en kinderarts in opleiding Joanne Wieringa.

Heel veel kinderafdelingen in ziekenhuizen in Nederland hebben een eigen stichting. Juist voor dit doel: het kunnen kopen van apparatuur om de pijn bij kinderen te verlichten. Waarom hebben wij dat hier niet? Het kostte Wieringa niet veel moeite om haar collega’s enthousiast te krijgen voor het idee en er werd een stichting opgericht onder de naam Mucha pa Mucha.

Alle leden van het bestuur van de stichting zijn collega’s van elkaar en ze zijn werkzaam op de kinderafdeling van het Sehos. IC-neoverpleegkundige Migalda Rosalia werkt al meer dan 15 jaar op de afdeling neonatologie (vroeggeborenen). Juist op deze afdeling kan men de nieuwste apparatuur die er ontwikkeld is goed gebruiken om de piepkleine baby’s, die soms maanden te vroeg geboren worden, te kunnen helpen overleven.

Rosalia is zelf moeder van drie kinderen en kan zich zeer goed verplaatsen in de gevoelens van de moeders van de baby’s die behalve dat ze te vroeg zijn geboren ook dikwijls met allerlei complicaties te maken krijgen in de eerste weken en maanden van hun leven. Deze complicaties die soms gepaard gaan met operaties, veel medicijnen, veel bloed prikken en dergelijke kunnen tot levensgevaarlijke situaties leiden. Dit is zeer stressverhogend voor de baby’s, maar ook voor de ouders. “Ik ben er voor de baby’s, maar ook voor de ouders. Ik zie hun frustraties. Ik stel ze gerust en ik leer ze dat ze ook blij kunnen zijn met hele kleine positieve veranderingen. Gebruik van bepaalde apparatuur die we nog niet hebben zal zeker bijdragen aan minder stress voor kind en ouder(s)”, aldus Rosalia.

Nummer één wensenlijst

Het apparaat dat nummer één op de lijst staat is de i-STAT. Dit apparaat geeft met maar een paar druppels bloed binnen een minuut heel veel informatie hoe het gaat met de allerziekste kinderen. Hierdoor kunnen de artsen en verpleegkundigen de behandeling snel aanpassen bij patiënten voor wie dit van levensbelang is. Het apparaat is zeer goed bruikbaar bij te vroeg geboren baby’s, kinderen met een ontregelde suikerziekte, kinderen met een ernstige benauwdheid of baby’s met mogelijk zuurstofgebrek bij de geboorte. Het apparaat kost 20.000 gulden en dat is inclusief de computersystemen.

Nummer twee op de lijst staat de Bilirubine-meter. Dit is een klein apparaat dat via de huid het bilirubinegehalte kan meten. Dit is verhoogd bij pasgeboren baby’s. Als dit veel te hoog is, kan dit hersenschade geven. Met deze meter kan er zonder te prikken en binnen enkele seconden gezien worden welke baby’s een te hoog bilirubinegehalte hebben. Zo kan er sneller onderscheid gemaakt worden welke baby’s met hun ouders mee naar huis kunnen en welke baby’s moeten worden opgenomen voor behandeling. Dit apparaat kost 14.520 gulden. Nu moet ieder kind geprikt worden en zo’n prik is pijnlijk voor de baby.

Titiana Lubbers, ook bestuurslid, is pedagogisch medewerker. “Ik bied troost”, legt ze uit. “Alles wat er gebeurt op zo’n kinderafdeling is voor mensen die dit nooit meemaken een ‘ver van mijn bed show’. Maar een opname en alle onderzoeken hebben juist bij die kleine kinderen heel veel impact. Ik stel ze gerust. Ik leg uit wat er gaat gebeuren en ik sta ook de ouders bij die zich vaak enorme zorgen maken. Ik ben vaak de brug tussen de arts, verpleegkundigen en ouders. Ouders willen het beste voor hun kind, maar als het puntje bij het paaltje komt kunnen ze door de spanning niets meer. Ze ervaren te veel spanning. Dan sta ik hen bij. Ik overleg ook met de fysiotherapeut.”

Ervaringskundige moeder is Marieke Stegeman. Op 3 mei jongstleden werd zij met spoed in het ziekenhuis opgenomen en werd haar dochtertje Ishya via een keizersnee geboren. “Ze werd geboren met 28 weken (een normale zwangerschap duurt 40 weken) en ze had ook nog een groeiachterstand van een maand”, aldus Stegeman.

Ishya woog 755 gram en was slechts 28 cm lang. Het kleine ‘vechtertje’, zoals ze door het verzorgende team op de kinderafdeling wordt genoemd, is nu thuis. Ze weegt iets meer dan 4000 gram en het gaat goed met haar, hoewel ze nog wel speciale zorg nodig heeft. Ze onderging in de eerste maanden van haar leventje twee grote operaties (kreeg een stoma, die sinds september is verwijderd), werd ziek door een ziekenhuisbacterie, heeft beschadigde longblaasjes door alle onderzoeken en behandelingen die ze heeft moeten ondergaan en ze heeft over haar hele lichaam kleine littekens door alle prikken die ze heeft moeten krijgen. “Daarom willen wij die i-STAT zo snel mogelijk hebben.”

De jonge moeder Stegeman is vol lof over het team van de kinderafdeling. Ze had met iedereen te maken en is hen zeer dankbaar voor de zorg en inzet voor haar dochtertje Ishya. Ishya is nog steeds onder behandeling van kinderfysiotherapeut De Miranda die ook bestuurslid van de stichting is. Zij heeft veel jonge patiënten in het Sehos en heeft ook te maken met stress die de zieke kinderen ervaren. “Het mooie van mijn vak is dat ik de kinderen vaak lange tijd meemaak. Ik zie ze al vanaf de geboorte en daarna ook als ik ze behandel. Ik werk niet met apparaten maar ik boots de baarmoeder na met handdoeken om ze dat gevoel van in de baarmoeder weer even te laten ervaren voor zover dat mogelijk is. Ik ben heel enthousiast over de stichting en zet mezelf voor 100 procent in. Het móet lukken om dat geld bij elkaar te krijgen.”

De apparaten die de kinderafdeling nodig heeft zijn niet alleen bruikbaar voor de pasgeborenen en zuigelingen. Er zijn ook apparaten die de afdeling nodig heeft die gebruikt kunnen worden bij oudere kinderen. Sommige kinderen moeten vaak geprikt worden en ervaren pijn en veel spanning daardoor. De Buzzy Pain Relief vermindert de scherpe pijn bij het prikken. Door trillingen in combinatie met een ice-pack worden de zenuwen op zo’n manier gestimuleerd dat het gevoel van de pijnprikkels sterk vermindert of helemaal niet meer gevoeld wordt. Een Buzzy Pain Relief kost slechts 225 gulden. De afdeling kan er een paar gebruiken.

Andere apparaten die op de wensenlijst van de stichting staan zijn apparaten die gebruikt worden voor educatie van jonge artsen en verpleegkundigen. “Dan kunnen de leerling-artsen en verpleegkundigen op veilige manier bijvoorbeeld leren hoe ze moeten incuberen. Dat is het inbrengen van slangetjes. Vooral bij kleine kinderen en baby’s is dat niet zonder risico. Alles is nog zo klein. En het zou helemaal mooi zijn om zo’n apparaat te kunnen aanschaffen met een cameraatje erbij. Dan kan de arts die begeleidt goed instructies geven en leren de leerling-artsen en verpleegkundigen op de beste manier hoe ze moeten werken”, legt kinderarts Manshande uit.

Volledig onbezoldigd

Het bestuur doet haar werk volledig onbezoldigd. Al het geld dat bij de stichting binnenkomt wordt direct gebruikt om materialen en apparaten voor de kinderafdeling in het Sehos te kopen. Op de website zijn thermometers waarop wordt bijgehouden hoeveel geld er al is om bepaalde apparatuur te kunnen kopen. De lijst van wensen houdt niet op bij de drie apparaten die in dit artikel genoemd zijn. Er is nog veel meer nodig. Kijk daarvoor en voor meer informatie over de dag en over de stichting en bankrekeningnummers voor donaties op www.muchapamucha.com.

Ishya, dochter van Marieke Stegeman, werd 3 mei van dit jaar met 28 weken te vroeg geboren en woog slechts 755 gram. Een van de gevolgen is dat ze over haar hele lichaam kleine littekens heeft door alle prikken die ze heeft moeten krijgen. Het apparaat i-STAT kan dit in de toekomst bij andere kinderen voorkomen.

Fundraising zondag 23 november

De ‘kick-off’, de officiële introductie van de stichting ‘Mucha pa mucha’ is morgen bij Pisina Benny Leito in Otrobanda. Er zal in en rond het zwembad een aantal evenementen plaatsvinden. Kinderen vanaf 4 jaar oud zwemmen in groepen baantjes gesponsord door vrienden en familie. Het is de bedoeling dat de kinderen bij zoveel mogelijk mensen geld ophalen, bijvoorbeeld voor elk baantje dat ze zwemmen. Het geld dat hiermee wordt opgehaald wordt rechtstreeks gebruikt voor materiaal en apparaten voor de kinderafdeling van het Sehos.

Er is verder van alles rond het zwembad te beleven. Er is muziek, er staan kraampjes met eten en drinken. Er is om 15.00 uur een veiling waarvan de opbrengst ook voor de stichting is. Kinderen kunnen ook spelletjes doen. Het zwembad is van 07.00 tot 17.00 uur open. De toegang is gratis. Alle kinderen die kunnen zwemmen zijn welkom.

Joods verleden slaveneiland Nevis

Vrijwel alle Caribische eilanden hebben een slavernijverleden, sommige kennen daarin ook een Joods hoofdstuk. Zo is op Curaçao nog steeds een actieve gemeente van Sefardische Joden, ooit uit Spanje en Portugal gevlucht voor de kerkelijke rechtbank van de rooms-katholieke kerk. St. Eustatius restaureerde de indrukwekkende ruïne van een uit Hollandse baksteentjes opgetrokken Sefardische synagoge. Het aantreffen van resten van Sefardisch-Joods leven op Nevis is even onverwacht als het eiland onbekend is. Onze medewerker Marius Bremmer zag op een half uur vliegen van St. Maarten dat gelukkig niet alles verloren is gegaan.

Tekst en foto's: **Marius Bremmer en Shutterstock**

De Spanjaarden ontdekten Nevis op 11 november 1493, op de tweede reis van Columbus naar de Nieuwe Wereld. Ze noemden het eiland aanvankelijk (vanwege de elfde van de elfde) San Martin, maar sinds 1540 verschijnt het eiland op kaarten met de naam 'Nieves': een naam die afgeleid is van het Spaanse 'Santa Maria de las Nieves', in het Vlaams ook wel de 'Heilige Maria ter Sneeuw' genoemd. Nevis bestaat eigenlijk uit een hoge berg, die door haar hoogte veelal in op sneeuw lijkende wolken is gehuld. Uit de tijd van de Spanjaarden is er weinig schriftelijk overgeleverd over Nevis. Nevis telt tegenwoordig twaalfduizend inwoners, hoofdzakelijk van Afrikaanse origine. Het is 93 vierkante kilometer groot. Of zo u wilt: 93 vierkante kilometer klein.

Godsdienstoorlogen

Drie groepen bewoners hebben elkaar in heerschappij opgevolgd: eerst Caribische indianen, daarna Europeanen en vervolgens afstammelingen van negerslaven uit Afrika. Overal verspreid op het eiland zie je ruïnes van rampzalige hurricanes. Maar ook van strijd, want op Nevis werd menige godsdienstoorlog uitgevochten. De protestantse Engelsen en Hollanders namen het op tegen de rooms-katholieke Spanjaarden. De Franse en Ierse rooms-katholieke kolonisten op Nevis vielen in deze strijd soms letterlijk tussen de wal en het schip. Ook Quakers moesten het zwaar ontgelden. Deze gelovigen droegen een zwarte hoed (die we kennen van het logo van de havermout) en daarom alleen al stond er op Nevis een zware boete op het dragen van hoofddeksels! Joden - door de Portugezen uit de Hollandse bezittingen in Brazilië gejaagd - waren daarentegen in die tijd weer van harte welkom, omdat zij verstand hadden van het raffineren van kristalsuiker. Voor hen gold - weliswaar zonder zwarte hoed - relatieve godsdienstvrijheid. Amsterdamse geschriften uit 1688 maken al melding van een synagoge op Nevis. Ook op het naburige St. Kitts was een Joodse gemeenschap van omstreeks 70 tot 100 leden.

Onder de bevolking noemt men het de Jew's School. Of het werkelijk de ruïne is van de synagoge, dat is de vraag.

Bathsheba

Even buiten de huidige hoofdstad Charlestown is nog de ruïne van hun synagoge te vinden. Werkelijk niets van het stenen overblijfsel, door de bevolking Jew's School genoemd, herinnert aan de vroegere functie als bedehuis. Het gebouw is opgetrokken uit voor het eiland kenmerkende natuursteen en heeft meer weg van een afgedankte schuur. Later is bij verdere opgravingen rond het bouwwerk, wel getwijfeld of het wel heus de ruïne van de synagoge is. Het lijkt er ook niet op: er zitten vrijwel geen ramen in en een afgesloten houten deur belet de toegang tot een leeg interieur. De hele omgeving waar de ruïne staat komt bouwvallig over, allemaal vergane glorie. Nevis is momenteel arm. Vaak is er geen geld om de schade van weer een volgende orkaan te herstellen.

Volgens Joodse archieven in Amsterdam was er al in 1684 een synagoge op het eiland. De laatste gegevens over diensten in de synagoge stammen uit 1761. In 1806 moet het al een ruïne zijn geweest volgens oude documenten.

Vanaf de ruïne loopt een smal pad naar de even verderop gelegen Joodse begraafplaats. Op Nevis noemt men dit de Jew's walk. De Joodse begraafplaats wordt opvallend genoeg wel redelijk bijgehouden. De grafstenen stammen uit de periode 1679 tot 1768. Opschriften laten nog Sefardische namen zien als Abraham Cohen Rodrigues en Bathsheba; als taal op de 19 overgebleven zerken werd het Portugees, het Engels en het Hebreeuws gehanteerd.

Slaven

Gegevens van een volkstelling in 1701 tonen aan, dat Joden veelal grote aantallen slaven in hun bezit hadden. In die tijd geldt het aantal slaven als indicatie van welvaart. In 1723 telt het eiland een Joodse gemeenschap van 75 personen. Joden genieten zelfs de meeste burgerrechten en in die tijd speelt ene Solomon Israël in de rechtspraak een hoofdrol als voorzitter van de jury.

Gedurende tweehonderd jaren drijft de economie van Nevis op de verbouw van suikerriet. Op 1 augustus 1834 schaffen de Engelse de slavernij al af, veel eerder dan de Nederlanders (1863). Dan is maar één op de tien bewoners van Nevis blank, op een totaal aantal van nog 7225 slaven.

Nog één keer leeft de economie op, als rond de Eerste Wereldoorlog de verbouw van katoen floreert. Er zijn dan al geen Joden meer op het eiland.

Er liggen nog 19 zerken op de oude Joodse begraafplaats van Nevis.

Overweldigend

Op 3 september 1983 worden de eilanden Nevis en het grotere buureiland St. Kitts samen als land onafhankelijk binnen de Britse Commonwealth of Nations. Toeristen komen er voor de rust, smalle en hoge palmbomen vormen een voor hen overweldigend decor. Veel toeristen komen er niet, want Nevis heeft geen poederwitte zandstranden, die elders in de regio juist talrijk zijn. Op de smalle weggetjes manoeuvreren voetgangers en automobilisten behoedzaam langs elkaar heen. Overal dwarrelen vlinders en bloeien bloemen. In het landschap wisselen fraaie optrekjes en arme bouwvallen elkaar evenwichtig af.

Het Hamilton Museum eert het geboortehuis van de later beroemd geworden Amerikaanse oud-president Alexander Hamilton (1789-1795). Van hem wordt wel gezegd dat hij een Joodse vader had.

Het Hamilton Museum is heel aardig om eens in rond te kijken. Een hoekje van het museum maakt melding van de Joodse gemeenschap. In de vitrine prijkt een stuk van een zilveren menorah, een zevenarmige kandelaar. Deze werd in 1992 bij de Jew's walk opgegraven.

Vier keer per jaar opleiding

Wie eindexamen doet en een carrièrekeuze moet gaan maken, wie zich verder wil ontwikkelen of het leven wil omgooien, komt meestal uit bij reguliere opleidingen en cursussen. Een cursus boekhouden, een opleiding aan een universiteit of hogeschool of een managementtraining, het zijn 'algemeen geaccepteerde' carrièrestappen. Wat men echter niet weet, is dat er binnen de duikindustrie ook succesvolle carrières te maken zijn, dat een papiertje als duikinstructeur een ticket to the world is en de opleiding heel dichtbij huis gedaan kan worden.

Jeroen Blokzeijl aan het 'scoren' en lesgeven tijdens de IDC.

Tekst: **Judice Ledeboer**

Duiken is tegenwoordig een groeiend tijdverdrijf. Steeds meer vakantiegangers zijn benieuwd naar de wondere wereld van de zee. Wereldwijd groeit de aandacht voor het duiken en ook Curaçao zet zich hoe langer hoe meer op de wereldkaart met haar mooie duikstekjes.

"Dat de vraag naar instructeurs wereldwijd dus ook groeit, is niet zo raar. Wat veel mensen echter niet weten, is dat er ook echt carrière in valt te maken en dat je wereldwijd aan het werk kunt", vertelt course director Jeroen Blokzeijl.

Blokzeijl verliet acht jaar geleden Nederland, hij was toen net 21 jaar. Met alleen een rugzak en een papiertje van PADI-duikinstructeur zocht hij het avontuur op in Australië, Thailand en Bonaire, om uiteindelijk op Curaçao te blijven. Al die jaren zat hij niet één keer zonder werk, overal vond hij direct een baan als instructeur. Hij is het voorbeeld van carrière maken binnen de duikindustrie, want behalve een eigen duikschool, werd hij onlangs course director en is hij bevoegd tot het opleiden van instructeurs. Onder de naam GoPro-Curaçao organiseert hij nu vier keer per jaar een IDC (Instructor Development Course). Dit is niet alleen een zeer goede ontwikkeling voor Curaçao waarmee er van over de hele wereld cursisten getrokken worden, het is ook een unieke kans voor jongeren van het eiland om zich te ontwikkelen in de duiksport. Met deze opleiding kunnen ze werk vinden in de toeristenindustrie - op Curaçao, elders in de Caribbean of eventueel nog verder van huis.
De opleiding tot duikinstructeur werd voorheen ook wel op Curaçao gegeven, maar sporadisch. Of je moest naar Bonaire afreizen, wilde je de stap zetten. Sinds kort heeft Curaçao dus haar eigen opleidingscentrum volledig gericht op professionele opleidingen binnen de duikindustrie.

Van heethoofd tot coole instructeur

Brian Vreedenburgh studeerde microbiologie in Nederland, maar keerde na zijn studie terug naar het eiland. Hij wist dat een baan vinden in zijn vakgebied lastig zou worden, dus toen hij solliciteerde werkte hij bij zijn vader om in zijn basisonderhoud te voorzien en hij dook regelmatig als hobby.
Na een tijdje verloor Vreedenburgh echter de lol in het duiken een beetje, tot hij toevallig in contact kwam met Blokzeijl. De laatste wist hem weer te enthousiasmeren en stelde voor om de professionele kant van het duiken op te gaan en de divemaster-opleiding te volgen. Vreedenburgh nam Blokzeijls advies ter harte, werd divemaster en kort daarna instructeur - met bovengemiddeld goede scores.

Vreedenburgh: "Toen ze begonnen over professionele duikopleidingen, wist ik dat ik daar mee door wilde. Ik had het nooit als optie gezien. Ik ben niet echt een 'people person', dacht ik. En eigenlijk een beetje een heethoofd, daarom had ik nooit gedacht dat deze industrie iets voor mij zou zijn. Daar heb ik me in ieder geval toch wel in vergist. Tijdens de IDC heb ik dit geleerd: hoe je moet omgaan met situaties en met mensen. Hoe je mensen kan inschatten, hoe je steun kan bieden en hen de zekerheid kan geven om toch door te gaan. Dat steunende, het lerende vind ik heel leuk. En met leerlingen heb ik alle geduld, dit heb ik ontwikkeld door deze cursus. De IDC was heel erg persoonlijk gericht. Er was genoeg tijd voor eigen ingevingen en je kon in je eigen tempo leren, want op verschillende momenten werd je voortgang door tests en oefeningen gemeten. Zo wist je steeds wat je niveau was. Verder was de cursus zelf heel leuk ook; Jeroen gaf heel duidelijk en goed les en we hadden elke dag een à la carte-lunch op de beach." Vreedenburgh begint te lachen, duidelijk dat hij zijn plekje heeft gevonden.
"Het is echt een andere wereld onder water, die weinig mensen kennen. En op Curaçao ook nog eens heel erg mooi. De kennis die ik heb opgedaan over het duiken en daar omheen vind ik leuk om over te brengen. En natuurlijk de lifestyle: zon, strand, water, wie spreekt dat niet aan?"
Dit is werk zoals werken moet zijn. Ik heb genoeg baantjes gehad waar ik een hekel aan had, maar nu heb ik echt iets waar ik graag mijn bed voor uitkom. Ik kende dat niet, dit is nieuw. Dit werk is in één woord: super!"

tot duikinstructeur op Curaçao

Blokzeijl legt uit hoe de structuur binnen PADI is opgebouwd om uiteindelijk de opleiding tot instructeur te kunnen volgen: "Een beginnende duiker begint bij de Open Water-cursus, vergelijkbaar met je zwemdiploma A. De volgende stap is je advanced - dat is je B. En Rescue Diver - C. Dan heb je binnen PADI een splitsing; je kunt jezelf verder 'skillen' als duiker; zo kan je je specialiseren in wrakduiken, nachtduiken, duiken met verrijkte lucht, noem maar op. Of je kunt de andere kant op en professioneel gaan duiken. Dit houdt eigenlijk in dat je dan leert om weer les te geven. Ik heb het weleens dat ik iemand voor het eerst meeneem onder water, die dan uiteindelijk de professionele opleiding ook bij mij komt doen. Van zero to hero noemen we dat", lacht Blokzeijl.
Blokzeijl vervolgt: "Een professionele duikopleiding kan een divemastercursus zijn - dan leer je duiktrips plannen en organiseren of assisteren bij cursussen. Of je kunt dus zelf instructeur worden. Deze opleiding noemen we een Instructor Development Course (IDC). Hierbij leer je de vaardigheden van het duiken overbrengen. Iets zelf kunnen is heel anders dan het aan een ander leren. Dat je zelf als een dolfijntje door het water schiet is knap, maar hoe leer je het een ander."
Volgens Blokzeijl is de IDC-training ook een goede manier om je sociale, educatieve en zakelijke competenties verder te ontwikkelen. Behalve leren lesgeven, leer je ook over de andere facetten binnen de industrie, zoals de business van het duiken. Hierbij leer je bijvoorbeeld hoe je het beste mogelijke klanten kunt benaderen of hoe je product aan de man te brengen. Maar daarbij word je ook gestimuleerd om je persoonlijke en sociale vaardigheden te ontwikkelen.

Blokzeijl: "De duikindustrie is niet alleen duiken op zich, je hebt met heel veel meer te maken. Belangrijke persoonlijke vaardigheden waar er binnen de opleiding veel aandacht aan wordt besteed, bijvoorbeeld je professionele houding. Je bent als duikinstructeur een voorbeeld, mensen moeten je vertrouwen, hoe win je dat en hoe houd je dat. Ook leer je verantwoordelijkheid nemen, leidinggeven en hoe je de controle kunt nemen over een groep en hoe deze controle te houden. Als je onder water bent, is het namelijk belangrijk dat je als instructeur controle hebt over de groep; je cursisten zijn voor het eerst onder water en vinden alles leuk en spannend. Voor je het weet zwemt de een linksaf achter dat kleine blauwe visje aan en de ander gaat rechtsaf dat paarse stuk koraal eens beter bekijken. Voor een succesvolle cursus en voor de veiligheid is het dus belangrijk dat je leiding neemt. Alleen niet iedereen heeft leidinggevende kwaliteiten van nature en dat is ook helemaal niet erg, dit is iets dat we je leren en waar we je in begeleiden. Tijdens de IDC behandelen we deze onderwerpen klassikaal, maar daarna ga je het ook echt in de praktijk ervaren. Jij bent dan voor even de instructeur en je medekandidaten zijn je cursisten; hoe krijg je dan een groep zover om te doen wat jij wilt, zonder dat ze je meteen een a-relaxte gozer vinden."
Want wie in de duikindustrie werkt, heeft altijd te maken met blije mensen; mensen gaan duiken als vrijtijdsbesteding of ze zijn

> "In de duikindustrie werk je altijd met blije mensen"

met vakantie. "Duiken is ook fun", zegt Blokzeijl grappend serieus.
Hij vertelt dat er uit de hele wereld steeds meer belangstelling is van mannen en vrouwen, jong en oud, om zich verder te ontwikkelen in de duiksport. "We zien steeds meer mensen die een grote verandering van leven willen hebben. We krijgen bijvoorbeeld afgestudeerden van een hogeschool of universiteit, die voordat ze het serieuze leven van werken ingaan eerst nog een jaartje 'van het leven willen genieten' en ook zakenlieden en advocaten die geen zin meer hebben in het hectische leven en het roer willen omgooien. Ze verkopen hun bedrijf of advocatenkantoor en worden duikinstructeur. Er komen ook mensen die door de crisis hun baan zijn kwijtgeraakt en geen baan kunnen vinden en die zeggen: 'Ik leef maar één keer. De rest van mijn leven op het strand in een zwembroek doorbrengen, zie ik ook wel zitten'."
Het is het imago van het laid-back leventje dat velen dus aantrekt in de industrie. Volgens Blokzeijl ook wel terecht, want duiken zelf is leuk en werken in de duikindustrie is leuk: "Mensen die echt in deze industrie een toekomst willen opbouwen creëren de mogelijkheid voor zichzelf om over de hele wereld te kunnen werken", vertelt Blokzeijl enthousiast verder. "Je kan overal werken, ervaringen opdoen, mensen leren kennen. Je kan op plekken komen waar je vroeger alleen maar van droomde en dan verdien je ook nog je geld." Hij lacht, want hij is hét voorbeeld van iemand die zijn jongensdroom werkelijkheid heeft zien worden. Aan de andere kant moet je het laid-back leventje ook weer niet overschatten. "Als je wilt kan je heel ver komen, maar er is niemand die je handje vasthoudt. Je moet het zelf doen. Dat vraagt doorzettingsvermogen. Je moet geen 9-5-mentaliteit hebben."
Dit is ook waar de leermethode van de duikorganisatie PADI op gebaseerd is: je krijgt de tools, maar succes heb je zelf in de hand. Blokzeijl noemt het ook wel 'masteren van de vaardigheden'. "Performance based gaat boven time-based", legt hij uit. "De één leert nu eenmaal sneller dan de ander en de ander heeft meer tijd nodig om iets onder de knie te krijgen. Het gaat er uiteindelijk om dat je iets kan. Oefening baart kunst."

Hierbij zijn volgens Blokzeijl 'attitude en ervaring' wel sleutelwoorden. 'Het gaat er wel om hoe graag je iets wilt, hoe graag je het wilt leren en hoe vaak je iets hebt gedaan. Tijdens de IDC leer je bijvoorbeeld ook om presentaties te houden. Dit heb je natuurlijk uiteindelijk nodig als je voor een groep cursisten staat en de duiktheorie behandelt. Ik zie regelmatig dat divemasters of instructeurs in opleiding dat eng vinden. Dat ze het lastig vinden om voor de groep te staan en een vloeiend, boeiend verhaal te vertellen. Tijdens de IDC leer je hoe je het beste een presentatie kunt opbouwen zodat je de aandacht krijgt en de groep naar je luistert. Daarna oefenen we het een aantal keer: je moet dan presentaties houden over verschillende onderwerpen. Ik heb kandidaten gezien die de eerste keer hakkelend voor de klas stonden en uiteindelijk de meest leuke presentaties hielden. Een leuke tijd, kennis en een mooie ervaring, dat is wat ik de cursisten meegeef."

Deze maand begint er weer een IDC. Op de website www.gopro-curacao.com staat alle informatie.

'I do'

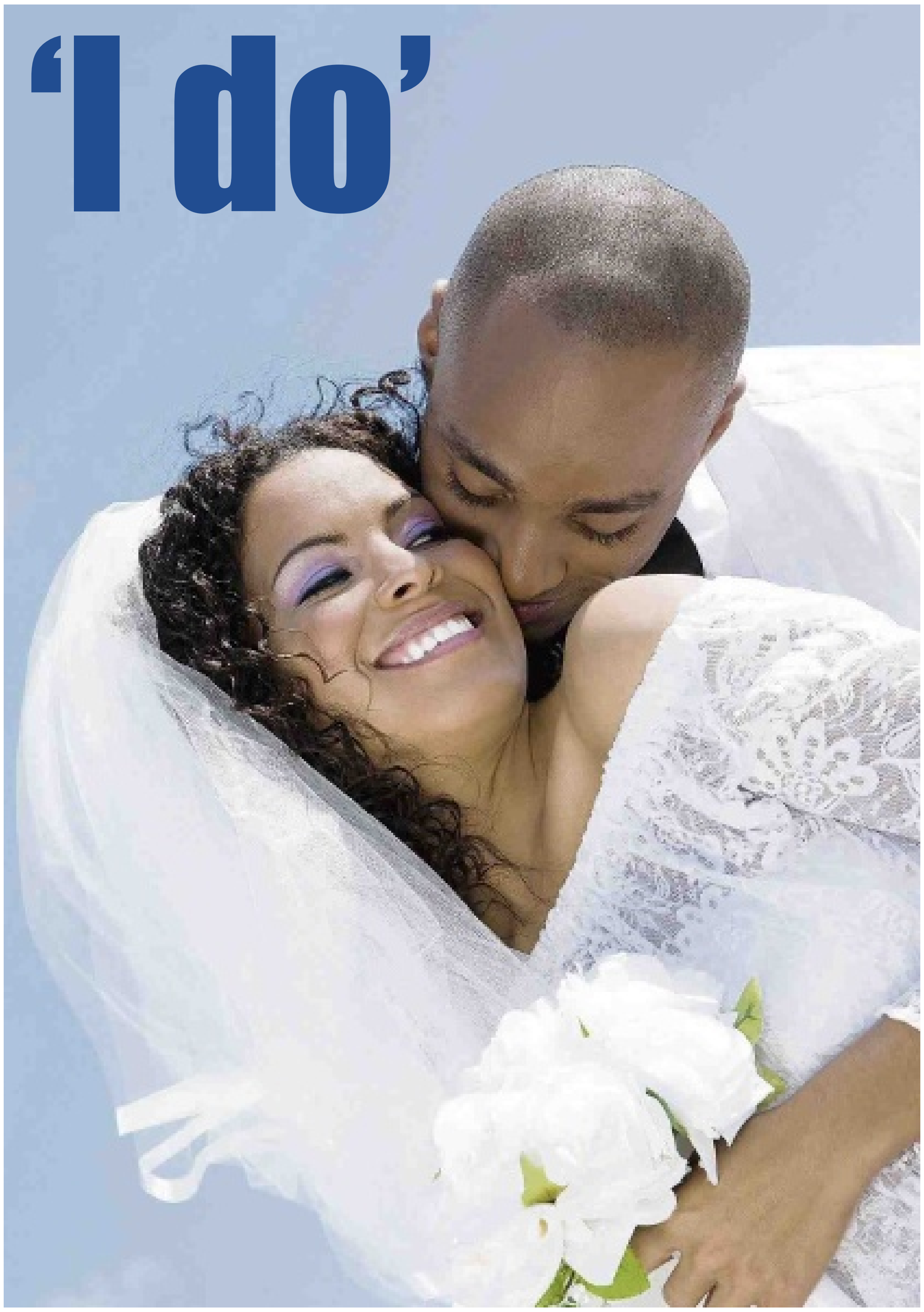

Trouwerijen ken ik voornamelijk van de televisie. Romantische films waar mensen in hun huwelijksgeloften elkander van alles beloven en uiteindelijk 'I do' zeggen. De laatste tijd ben ik om een of andere reden aan het nadenken wat de 'I do' daadwerkelijk inhoudt. Nu mijn dagelijkse bezigheid het recht is, kan ik me niets anders afvragen dan wat voor juridische betekenis dat 'I do' eigenlijk heeft.

Tekst: Suhendra T. Leon

Volgens artikel 1:81 van het Burgerlijk Wetboek zijn echtgenoten elkaar getrouwheid, hulp en bijstand verschuldigd. Zij zijn verplicht elkaar het nodige te verschaffen. Men kan zich dus afvragen of een echtgenoot zich tot de rechter kan wenden met het verzoek zijn echtgenoot te veroordelen trouw te zijn op straffe van een dwangsom. Kan men schadevergoeding vragen, indien een echtgenoot ontrouw is geweest?

Deze vraag werd in het jaar 2011 aan het Gerechtshof in Arnhem gesteld. Een man heeft het Gerechtshof verzocht zijn vrouw te veroordelen schadevergoeding te betalen, omdat hun kind niet van hem bleek te zijn. De vrouw liet zich 7 jaar na de geboorte van haar eerste kind steriliseren, zonder dat partijen meer kinderen hadden gekregen. Na verloop van tijd heeft de man een DNA-onderzoek bij het kind laten verrichten en ontdekte dat hij niet de biologische vader van het kind was. Hij begon een zaak tegen zijn vrouw waarin hij schadevergoeding eiste, omdat deze zijn recht had ontnomen om zijn leven anders in te richten. Hij had immers een kind van iemand anders opgevoed in plaats van een eigen kind.

Naar het oordeel van het Gerechtshof was er geen sprake van onrechtmatig handelen zijdens de vrouw nu het ging om schending van een niet afdwingbare, ideële of morele wettelijke plicht tot getrouwheid. Volgens het Hof was er dan ook geen aanspraak op schadevergoeding op grond van onrechtmatig handelen.

Ook uit andere uitspraken blijkt dat getrouwheid niet in rechte afgedwongen kan worden. De wetgever heeft zich niet willen bemoeien met hoe echtgenoten vorm geven aan hun huwelijk.

De kern van het huwelijk is volgens de wet de wederzijdse financiële zorgplicht en is vanzelfsprekend de zorgplicht jegens de kinderen. Beide echtgenoten zijn gehouden om bij te dragen aan de kosten van de huishouding. Dit is uitgebreider geregeld in artikel 1:84 van het Burgerlijk Wetboek. In het eerste lid van dit artikel staat beschreven hoe de kosten van het huishouden gedragen moeten worden. Als slechts een van beide echtgenoten inkomsten heeft, is die verplicht de partner en eventuele kinderen te onderhouden.

'Elkaar het nodige te verschaffen', houdt meer in dan het verschaffen van het broodnodige. Een welvarende echtgenoot dient zijn partner te laten delen in zijn welstand. Deze verplichting leeft na de echtscheiding voort en wordt alimentatieverplichting genoemd.

De wet biedt de mogelijkheid om van artikel 1:84 lid 1 bij huwelijkse voorwaarden af te wijken, maar van de verplichting elkaar het nodige te verschaffen is afwijking niet mogelijk. Dit maakt dit artikel een aardig vangnet voor gevallen waarin tijdens het huwelijk een der echtgenoten de andere echtgenoot niet het nodige verschaft. Advocaten zien dit vaak tegen het einde van het huwelijk. De rechter kan dan op grond van artikel 1:81 van het Burgerlijk Wetboek deze echtgenoot verplichten om tot de echtscheiding een bijdrage te leveren aan het levensonderhoud van de ander.

Ik ben echter tot de conclusie gekomen dat ik liever het romantische 'I do' uit de film heb dan de harde juridische realiteit.

Mr Suhendra T. Leon is advocate bij SMS Attorneys at Law

Over organiseren, ondernemen, managen en leidinggeven

Full Circle (7)

Full Circle is de titel van een nieuw boek over modern en effectief management voor nu en de toekomst dat in 2016 in de Nederlandse en Engelse taal verschijnt en de lezers van Ñapa hebben de primeur van de versie zoals die naar de uitgever gaat voor de laatste aanpassingen in stijl en taalgebruik.

Tekst: **Jan de Ruijter**

Zoals behandeld in de vorige afleveringen van deze serie, is het doel van werk in deze moderne tijd het bereiken van fulfillment, het bereiken van je levensdoelen, je geluk en succes en het bereiken van je potentieel, je zelfvoltooiing. Dit wordt bereikt door shared mutual goal setting; de belangen en doelstellingen van de onderneming en van de individuele medewerkers worden nagestreefd en behaald. Er is mutual commitment, wederzijdse betrokkenheid tussen het bedrijf en de medewerkers en beide partijen bezien elkaar als partners. Partners binnen het bedrijf en partners bij het behalen van succes en levensgeluk op alle terreinen. De betrokkenheid is niet langer éénrichtingsverkeer zoals vroeger betrokkenheid van de werknemer in het bedrijf heel onredelijk vereist werd en verplicht was zonder ook maar enige belangstelling van de 'baas' in zijn personeel. Logisch dat dat nooit gewerkt heeft en vreemd dat het zolang geduurd heeft voordat we daar achter kwamen!

Klanttevredenheid

Voor de oude garde managers en eigenaren klinkt dit als een onhaalbare en ondenkbare utopie. "Theoretische fantasie, een onmogelijkheid", of nog erger, "dat is volkomen 100 procent uitgesloten", zo weet men. "Daar zijn mijn mensen veel te dom voor, dat kunnen ze niet en dat leren ze nooit. Daar hebben ze niet genoeg interesse voor. Daar moeten ze allerlei extra dingen voor doen en daar hebben ze geen zin in, ze willen om precies 16.00 uur naar huis." Ik schreef het al, er is vooral en bovenal een enorme ommekeer nodig in mentaliteit, een complete mentaliteitsverandering, a change of mindset. Met management op de oude manier lukt dat inderdaad niet, dat kan ook niet. Maar onder modern, verlicht management is het iets vanzelfsprekends geworden.
Elke klant wordt tevreden gesteld zoals het behoort, het is ethisch gezien ook het enig juiste en het is tegelijkertijd goed en verstandig zakendoen, het is goed voor het bedrijf. Het is de allereerste taak op de job description van elke medewerker; die job description begint niet zoals vroeger met als de allereerste taak, begin de dag om 08.00 uur met... en dan een of andere handeling, nee het begint met als allereerste taak het tevredenstellen van elke klant. Dat is taak nummer één, niet het aandragen van een jurk, shirt, maaltijd of drankje. Klanten tevreden stellen ís het werk. Daar is ieder individueel verantwoordelijk voor en daar worden mensen ook op afgerekend! Het laten weggaan van een klant die niet 100 procent tevreden is, is uitgesloten, dat kan en mag niet, daar heeft niemand toestemming voor en het kan leiden tot ontslag. Nummer twee en drie op de moderne job description zijn dat de medewerker proactief meehelpt alle doelstellingen van het bedrijf te bereiken en dat hij zijn werk verricht volgens de principes van goed werknemerschap. En pas dan worden de handelingen en specifieke taken vermeld.

Kwaliteit

Ook kwaliteit is een begrip dat reeds voor het lezen van de verdere tekst verhelderd moet worden. Alles en alles draait om kwaliteit en excellence. Het is de enige manier om te overleven in samenlevingen die meer en meer complex worden en waar steeds meer concurrentie is en waar ook steeds meer ethiek vereist wordt van bedrijven tegenover klanten en mensen. Iets anders of iets minders dan kwaliteit en excellence wordt niet meer geaccepteerd. Het is belangrijk te beseffen dat de oude principes van het 'weginspecteren van slechte kwaliteit' aan het einde van het productieproces niet langer voldoet en niet langer effectief genoeg is. Het is vervangen door het modernere 'inbouwen van kwaliteit'! Dat inbouwen van kwaliteit kan effectief geschieden door de volgende drie processen:
Goed uitgekiende werkprocessen waar veel inspraak bij is gegeven vanaf de werkvloer; goed ontworpen Standards of Excellence en de training van alle medewerkers in alle mogelijke 'Moments of Truth'. Per afdeling worden alle mogelijke ontmoetingen met klanten en hun vragen opgeschreven en de beste houding en antwoorden worden voortdurend geoefend en in praktijk gebracht. De bovengenoemde drie processen leiden tot het inbouwen van kwaliteit in plaats van het achteraf behandelen van fout gegane zaken. Ook het inbouwen van kwaliteit is een initiatief geweest van dr. W. Edwards Deming, de pionier en dé expert op het gebied van management en kwaliteit.

Command and Control

Command and Control kan tegenwoordig als de grootste boosdoener ooit aangemerkt worden. Het was het allereerste management-model en werd vanaf het prille begin van de mensheid gebruikt. Het was het natuurlijke systeem, het recht van de sterkste. Eén iemand geeft de orders, de bevelen die anderen moeten uitvoeren. Na zoveel duizenden jaren is dit helaas tweede natuur geworden en helaas wordt het nog steeds overal gebruikt.
'You do as I say' en 'Tell them what to do and beat them if they don't' zijn de twee kernspreuken van dit management-model. Het wordt nog steeds gebruikt bij vooral kleine zaken waar de eigenaar, de baas vindt dat deze manier vanzelfsprekend is, hij ís immers de baas en en het is toch zíjn bedrijf waar hij kan doen en kan laten wat hij wil. En ook bij familiebedrijven waar de zonen deze stijl hebben overgenomen van hun vader. 'Old ways die hard' zegt men zo sprekend in het Engels. Command and Control-managers vinden nog steeds dat alle mensen van het type X zijn, zie het werk van Douglas McGregor uit de jaren 60 van de vorige eeuw. Mensen zijn van nature lui, vermijden werk als het maar even kan, dom, willen geen verantwoordelijkheden, hebben geen ambities, en hebben constante supervisie nodig want al hun werk moet gecontroleerd worden. Het oeroude en natuurlijke systeem van Command and Control werd in de vroege jaren 1900 bij het begin van managementkennis en studies bevestigd door Frederick Taylor. Kwaliteitsmanagement was gebaseerd ten eerste op mensen precies vertellen wat zij moesten doen en hoe het te doen (command) en ten tweede op het zeker maken dat het werk ook precies zo gedaan werd (control). Volgens dat systeem functioneren managers als architecten, ontwerpers, bedenkers die menen dat ze medewerkers tot perfecte prestaties kunnen bevelen, met instructies, dat mensen functioneren als machines die gehoorzamen als een machine. Deze managers streven naar resultaten door middel van controle. Controle is belangrijker dan productiviteit en effectiviteit. En als blijkt dat hun 'systeem' niet werkt zoeken zij veranderingen en 'verbeteringen' in het systeem in de hoop dat het dan wel gaat lukken. Ze maken veranderingen, zoeken naar incentives en bonussystemen, hangen plotsklaps een ideeënbus aan de muur, beginnen een 'employee of the month'-programma met fotootjes in de krant, gaan aan trainingen doen, halen nieuwe experts en consultants binnen, volgen de 'fads of the month' uit management-magazines en boeken en overbeladen hun organisaties met policies, procedures, bureaucratie, protocollen, regels, en al deze dingen leiden tot niets, ze zijn gedoemd om te falen, niets en niemand kan er iets mee... managers kunnen mensen op die manier níet aanzetten tot resultaten en goed werk wordt er eerder mee vermeden en onmogelijk gemaakt.
Een andere mindset is nodig.

(Wordt vervolgd)

Jan de Ruijter is bedrijfsconsultant op Aruba en bereikbaar op

Mens & Werk

Jaloezie op de werkvloer

Je werkt al jaren bij een organisatie waar jou is beloofd dat je de volgende bent om manager te worden op de afdeling. Maar dan wordt er ineens iemand van buitenaf aangetrokken die jouw manager wordt. Hoe voel je je dan? Ben je boos, teleurgesteld of ronduit jaloers? Jaloezie op de werkvloer komt vaker voor dan men denkt en het speelt een vernietigende rol binnen organisaties.

Tekst: **Judice Ledeboer**

Het demotiveert mensen, het gaat ten koste van de stemming en het kan zelfs voorkomen dat mensen niet eens meer met elkaar praten.

Er wordt regelmatig onderzoek gedaan naar jaloezie op de werkvloer en uit een studie van psycholoog Abraham Tesser is naar voren gekomen dat vooral mensen die we als onze gelijke beschouwen of als collega's, afgunst - het gevoel dat anderen iets krijgen of hebben wat jij graag zou willen - oproepen. Tesser is bekend geworden door de SEM-theorie (Self-Evaluation Maintenance) die verwijst naar de verschillen tussen twee mensen in een relatie. Bij een zelf-evaluatie gaat het erom hoe je naar jezelf kijkt. Juist een hechte relatie, tussen twee vrienden bijvoorbeeld, kan eerder leiden tot jaloezie. Het succes van een goede vriend maakt ongelukkiger dan het succes van een vreemde, aldus Tesser.

Op de werkvloer kan afgunst op allerlei manieren plaatsvinden. Zoals het eerder genoemde voorbeeld waarbij een ander de functie krijgt waarop jij zo gehoopt had. Er kunnen zich echter allerlei situaties voordoen waarbij één of meerdere werknemers afgunst voelen. Het gaat zelfs zo ver dat er managers zijn die liever ideeën overnemen van mensen buiten de organisatie dan van hun eigen mensen. Dat doen ze omdat het overnemen van ideeën van eigen mensen namelijk als bedreigend wordt ervaren. Het impliceert dat de eigen mensen dan beter zijn dan de manager. Het klinkt heel kinderachtig, maar het komt voor. En dan de simpele vormen van jaloezie: jaloezie over het loon of het bureau dat iemand heeft. Er zijn bedrijven waarbij iedere laag van het personeel zijn eigen model en kleur stoel heeft. Dus aan de stoel kan je de 'functie' zien van iemand. Jaloezie leidt tot ernstige verstoringen tussen mensen, zowel in de gewone omgang met elkaar als in de werksfeer. Medewerkers die gepasseerd zijn in hun functie vinden het moeilijk om opdrachten te aanvaarden van die persoon die hen gepasseerd heeft. De medewerkers die zich gepasseerd voelen kunnen op allerlei manieren reageren: door de ander totaal te negeren, werk te weigeren, zich recalcitrant op te stellen en/of zelfs kwaad te spreken over de ander. Dit zijn kwalijke ontwikkelingen die de kop in moeten worden gedrukt. Het beste is natuurlijk om met elkaar te praten en om de situatie te accepteren, maar mensen zijn daartoe niet altijd in staat.

Jaloezie op de werkvloer moet natuurlijk voorkomen worden. Als er in een team gewerkt wordt en iedereen voor dezelfde functie strijdt is het handig om bescheiden en diplomatiek te werk te gaan als jij die gewilde functie krijgt. Je loopt de kans dat jouw collega's je gaan tegenwerken. Het gaat er dan om hoe je met die afgunst omgaat. Er is namelijk een onderscheid tussen jaloezie waar je verantwoordelijk voor bent en die waar je niets aan kan doen. Collega's kunnen het je niet kwalijk nemen dat de keuze van het management op jou is gevallen, als het gaat om een betere opleiding en meer ervaring. Als je op een slinkse manier de positie verkregen hebt, speelt er niet alleen afgunst, maar ook verachting voor de wijze waarop de baan gekregen is. En als je arrogant gedrag gaat vertonen en duidelijk laat merken dat je meer verdient dan je collega ben je wel zelf verantwoordelijk voor de reacties die er kunnen komen.
Als de stemming slecht blijft door de afgunst van collega's is het noodzakelijk om daar iets aan te doen. Dat kan één op één tijdens een gesprek, maar dat kan ook met bijvoorbeeld een personeelsadviseur van het bedrijf of een andere persoon erbij die men allebei vertrouwt. Die kan het gesprek begeleiden en bemiddelen. Bij zo'n gesprek is het niet goed om elkaar te beschuldigen van dingen die gezegd zijn of non-verbaal gedrag noemen dat vertoond is. Dat is gebeurd, verleden tijd. Het gaat er tenslotte om om samen door één deur te kunnen in de toekomst. Soms is jaloezie echter irrationeel en is het moeilijk om de ander te overtuigen dat hij (of zij) de situatie zal moeten accepteren. Hoe dan de werkverhouding in de toekomst is laat zich raden. Het komt voor dat degene die zich gepasseerd voelt zich ziek meldt op grond van een 'onwerkbare situatie'. Daarmee wordt het probleem niet opgelost. Vroeg of laat moet er toch iets gebeuren om de werksituatie acceptabel te houden.

Afgunst is als gif voor organisaties en het komt op alle niveaus voor. Vooral in tijden van crisis komt er meer afgunst voor omdat men onzeker is over zijn eigen positie. De gevolgen kunnen zelfs hele teams uit elkaar doen vallen. Jaloezie is een menselijke eigenschap en we hebben er allemaal in meer of mindere mate last van. Omgaan met jaloezie is niet altijd gemakkelijk. Er zijn dingen die je kunt ondernemen om te leren omgaan met jaloezie. Allereerst is het goed als je de emotie bij jezelf erkent. Dan kan je iets doen. Jaloezie kan echter ook een positieve wending geven aan situaties. Het kan mensen bijvoorbeeld aanzetten om door te studeren, omdat men ziet dat een opleiding op hoger niveau tot meer mogelijkheden kan leiden en het kan mensen sterker maken in de omgang met emoties. De benoemingsprocedure moet dan wel eerlijk en rechtvaardig zijn en daar zijn nog weleens twijfels over. Dan spelen gevoelens als jaloezie geen rol, maar wel gevoelens van het ontbreken van rechtvaardigheid.

Puzzels.

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1 Russische schrijver, **5** graan, **9** joods godsdienstleraar, **11** wreed, **13** beleefd, **15** lofdicht, **16** omhoog takelen, **19** reuzenvogel, **20** muziekteken, **22** Engelse adellijke titel, **23** gereedschap, **24** wisselborgtocht, **25** plaats in Portugal, **28** bosje, **31** liefkozing, **32** waterijsje, **36** Spaanse uitroep, **37** frele, **38** Zwitsers kanton, **39** ernstiger, **40** woedend, **41** dierlijk.

VERTICAAL:
1 schuivende ijsheuvel, **2** netvleugelig insect, **3** drietal, **4** jongen, **5** kerkvorst, **6** haardroger, **7** geur, **8** bladvezels van de agave, **10** roofvogel, **12** Europese rivier, **14** recept, **17** oud scheepstype, **18** propvol, **21** atmosfeer overdruk, **22** ivoor, **25** dierenverhaal, **26** Spaanse wijnsoort, **27** mosselnet, **29** uitspraken van Christus, **30** vent, **32** ijsco, **33** hard klinkend, **34** hoofdstad van Peru, **35** verschrikkelijke sneeuwman.

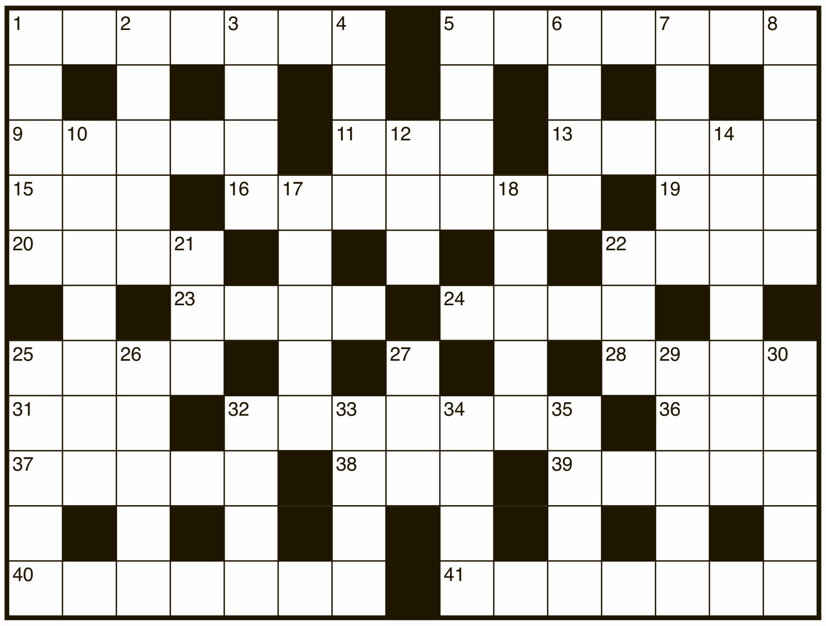

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

C. De Waal
Venezuelastraat 5
Aruba

J. Steenbaar
Kaya Jan thiel 19
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2 tijdens kantooruren. Bonaire: Shon Ma Carolina, Kaya Nikiboko Noord 18.

Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel.
Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744.

ZWEEDSE PUZZEL

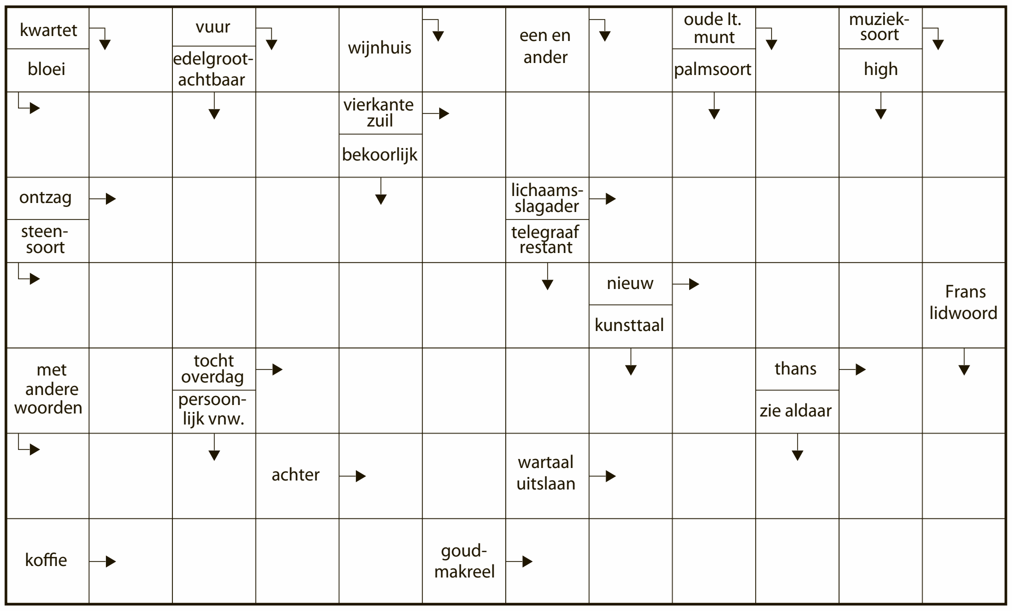

CRYPTOGRAM

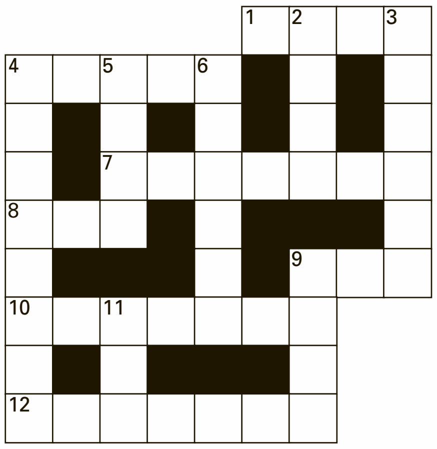

HORIZONTAAL:
1. Eén van de volkeren in een bos (4); **4.** Daar speelt een solist in (5); **7.** Verkeersplein in een gebouw (7); **8.** Plaats voor een duw (3); **9.** Vanzelfsprekend een waarheid als dit dier (3); **10.** Dit bestuurslichaam geeft les (7); **12.** Extra venijnig (7).

VERTICAAL:
2. Maximale gave van een onderwijzer (4); **3.** Narigheid door kerkelijke roem (6); **4.** De Panorama is niet meer te zien (8); **5.** Drank in de Engelse haven (4); **6.** Daar komt nog bij, de sport vindt ingang (6); **9.** Onrust in een loods (4); **11.** Vochtige spijkerbroek (3).

WOORDZOEKER

R	E	E	M	D	N	A	R	T	S	E	N	IJ
E	U	P	A	E	U	A	A	C	IJ	O	N	S
F	V	D	I	U	A	I	H	R	L	D	B	O
O	E	E	R	R	I	U	V	U	D	E	I	P
R	L	X	E	O	I	T	O	E	E	V	I	G
M	D	T	P	F	N	T	V	N	N	H	L	N
A	A	R	L	O	P	D	R	A	C	H	T	O
T	A	A	O	E	S	U	W	S	L	N	O	K
I	D	H	C	A	I	I	I	E	E	L	N	K
E	A	E	T	M	D	T	T	V	G	K	E	E
T	R	R	T	R	S	S	E	I	Z	O	E	N
R	T	E	M	E	I	L	T	R	I	M	L	A
E	E	N	O	O	N	A	G	E	R	E	S	S
B	L	K	B	I	E	N	D	N	R	E	T	A
U	A	O	K	L	A	D	J	E	A	T	U	T
P	H	T	R	A	P	P	E	L	Z	A	K	R

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

AARDVLO
AKOESTISCH
ARMOEDE
ARTSENIJ
BEENRUIMTE
DADER
DARTEL
DUITSLAND
DUIVENHOK
EUVELDAAD
EXPOSITIE
EXTRAHEREN
HOBOISTE
INLEVEN
KLADJE
KOMEET
NOKKENAS
ONAGER
PUBERTEIT
RECEPT
REFORMATIE
ROADSTER
RONDWEG
SCHIP
SCHUIFLADE
SEIZOEN
STRANDMEER
TATERAAR
TERREUR
TIJDIG
TONEELSTUK
TOULON
TRAPPELZAK
TRIADE
UITVALLEN

© Puzzelland/141122

SUDOKU

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

LIGHT

	8		2	6			4	
	5	7		9				2
			7			3	5	
3					8		1	
				2	6	9		
	4			1				8
6			8				9	4
	3	9			7			
	2	5		4		7	6	

HEAVY

8							1	
	1		5		8		3	
	9				3	7		6
	6			1				9
			9					
		5		6				2
		2		3		4		
					7	5		

OPLOSSINGEN VORIGE KEER

Light

8	1	3	2	5	9	6	7	4
7	4	9	6	1	8	2	5	3
6	2	5	3	4	7	9	8	1
1	6	7	5	3	2	8	4	9
5	3	4	9	8	6	7	1	2
9	8	2	4	7	1	3	6	5
3	7	6	1	9	4	5	2	8
4	9	8	7	2	5	1	3	6
2	5	1	8	6	3	4	9	7

Heavy

3	9	5	6	7	1	4	8	2
4	6	7	9	2	8	5	1	3
2	8	1	5	3	4	7	6	9
7	4	6	8	9	2	3	5	1
5	1	2	7	6	3	8	9	4
9	3	8	4	1	5	2	7	6
8	5	3	1	4	6	9	2	7
6	7	4	2	5	9	1	3	8
1	2	9	3	8	7	6	4	5

Cryptogram:
Horizontaal: 1. Plas; 4. rotor; 7. kasstuk; 8. pas; 9. sul; 10. afbijten; 12. dagboek.
Verticaal: 2. Last; 3. stekel; 4. rampaard; 5. taks; 6. raskat; 9. snik; 11. big.
Woordzoeker:
TOPOGRAFIE

Zweedse puzzel

■	M	■	C	■	P	■	A	■	B	■	D
W	A	A	R	■	U	I	T	G	A	V	E
■	C	R	A	W	L	■	A	R	R	A	S
N	A	R	C	O	S	E	■	E	S	T	■
■	B	■	K	R	A	M	A	T	■	T	A
P	E	P	■	S	R	■	T	I	B	E	R
■	R	I	E	T	■	J	E	G	E	N	S

Prijspuzzel

V	A	S	T	■	A	R	M	O	E	■	P	E	E	N
O	■	P	U	I	K	■	I	■	R	O	E	R	■	A
L	E	U	T	■	T	A	N	I	G	■	R	A	S	P
O	P	R	U	I	E	R	■	N	O	N	S	T	O	P
P	A	T	■	N	■	I	O	C	■	A	■	O	M	A
■	U	■	A	N	O	A	■	I	R	I	S	■	A	■
P	L	O	■	I	■	D	O	S	■	E	■	I	L	L
L	E	N	I	G	E	N	■	I	N	F	U	S	I	E
E	T	E	R	■	M	E	D	E	A	■	W	E	E	R
B	■	R	A	A	I	■	E	■	S	I	E	R	■	E
S	P	A	N	■	R	O	S	T	I	■	R	E	I	N

Beroep onder de loep.

'Mooi om oplossingen aan te dragen'

Zijn naam is Wesley Eleonora. Beroep: managing director en workaholic bij SIM Caribbean. Ontwikkelt en implementeert portalen en software voor overheden en nutsbedrijven op Curaçao en Aruba.

Tekst en foto: **Marja Berk**

Wat houdt je werk in?
"Veel", lacht hij, "Ik heb diverse petten op. Ik vertegenwoordig hier de Nederlandse SIM-Groep met niet alleen het dagelijks management, maar ook marketing, sales, aanspreekpunt voor alle klanten." Goed, het bedrijf bestaat dus uit één persoon? "Nou, ik heb wel een assistent, maar dat is het." Zijn marketingstrategie wordt afgestemd met Nederland, maar het Caribisch gebied vereist toch een andere aanpak vertelt hij glimlachend.

Hoe lang doe je dit al?
"Ik werk bij dit bedrijf sinds 2010. Ik ben hier geboren en op mijn achttiende verkast naar Nederland om in Groningen te studeren. In 2009 ben ik terug gekomen naar Curaçao en een jaar later dus begonnen bij de SIM-Groep.

Wat is het leukste aan je werk?
"De verantwoordelijkheid, veelzijdigheid en flexibiliteit van de baan spreekt me erg aan en ik kom overal. Dat komt goed uit, want ik reis graag. Op dit moment reis ik wel veel naar Aruba, om de website van de overheid daar op poten te zetten." Het is toch niet alleen het reizen dat de baan leuk maakt? Hij schiet in de lach. "Nee, natuurlijk niet. Ik was ook nog niet klaar. Ik vind het mooi om oplossingen aan te dragen. Het geeft me een rotgevoel als ik bij een klant de deur uitga en ik heb niet het idee dat ik die adequaat heb kunnen helpen. Hoe langer ik bij een klant betrokken ben, hoe groter de vertrouwensband. Dan ben ik niet alleen de leverancier maar ook de sparringpartner. Verder vind ik het netwerken dat bij mijn functie hoort erg leuk. Zo was ik bijvoorbeeld kortgeleden aanwezig bij de presentatie van ex-premier van Nederland Balkenende over maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dan ontmoet je veel mensen en wordt er, inclusief Balkenende, geluncht. De bekende krenten uit de pap."

Wat zijn de minder leuke kanten aan je werk?
"Poeh, daar moet ik even over nadenken." Na verloop van tijd zegt hij: "Oh ja, ik weet het al. Soms kom ik bij een klant en zie ik een goede oplossing voor datgene waar de klant tegenaan loopt. Die mogelijkheid wordt dan niet aangepakt. Dat is ten dele te wijten aan onwetendheid van de doelgroep, waardoor er wordt gekozen voor de goedkoopste oplossing. Op dat moment wéét je dat datgene wat je te bieden hebt op maat gemaakt is, maar ondanks mijn argumenten kiezen ze dan voor een ander, goedkoper product. Vanuit mijn ervaring voel ik dat dat op de lange termijn niet gaat werken, maar ik kan de klant niet dwingen natuurlijk." Eleonora gaat desondanks niet bij de pakken neerzitten. "Ja, ik denk daar niet te lang over na. Ik kan me niet permitteren om lang te treuren als een klant mijn product niet afneemt. So be it. En laten we eerlijk zijn, ik richt mijn pijlen niet slechts op één klant, natuurlijk. Ik ben soms met tien dingen tegelijk bezig en schakel snel over naar zaken die wél lopen." Hij is van mening dat een overheid een uitdagende doelgroep blijft. Verder nog iets dat hij niet leuk vindt? "Ja, ik moet leren mijn telefoon uit te zetten als ik met vakantie ben. Dat ding blijft in mijn vrije tijd piepen en knarsen en ik kan vanuit mijn functie geen 'nee' zeggen. Daar loop ik soms wel tegenaan."

Wat was je graag geweest als je dit werk niet zou doen?
Wat is dat toch met ondernemers wanneer deze standaardvraag wordt gesteld? Er moet zo lang over worden nagedacht. Je zou denken dat ze met de huidige functie in het achterhoofd zijn geboren. Uiteindelijk komt er bij Eleonora uit dat de grafische richting hem wel iets leek. Illustrator. Leuk! Eindelijk een verfrissende wending. Op de vraag of hij er ook iets mee heeft gedaan antwoordt Eleonora ontkennend. "Nee, ik kan niet eens tekenen..."